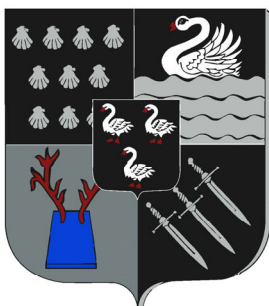

KERKENBELEIDSPLAN JABBEKE

Jabbeke

geeft je ruimte

26/05/2025

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL.....	2
INLEIDING.....	4
1. SITUERING KERKGEBOUWEN.....	6
2. FICHE PER KERKGEBOUW.....	7
2.1. Parochiekerk Sint-Blasius in Jabbeke.....	7
2.1.1. Identificatie.....	7
2.1.2. Beschrijving.....	8
2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving.....	11
2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	13
2.2. Parochiekerk Sint-Vedastus in Zerkegem.....	14
2.2.1. Identificatie.....	14
2.2.2. Beschrijving.....	15
2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving.....	17
2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	19
2.3. Parochiekerk Sint-Mauritius in Varsenare.....	20
2.3.1. Identificatie.....	20
2.3.2. Beschrijving.....	21
2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving.....	24
2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	26
2.4. Parochiekerk Sint-Jan Baptist in Stalhille.....	27
2.4.1. Identificatie.....	27
2.4.2. Beschrijving.....	28
2.4.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving.....	32
2.4.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	34
2.5. Parochiekerk Sint-Eligius in Snellegem.....	35
2.5.1. Identificatie.....	36
2.5.2. Beschrijving.....	36
2.5.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving.....	42

2.5.4.	Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	43
3.	NAAR EEN TOEKOMSTVISIE	44
3.1.	Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie.....	44
3.2.	Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht	46
	BESLUIT	49
	BIBLIOGRAFIE.....	50

INLEIDING

Dit kerkenbeleidsplan omvat volgende gebouwen voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van de gemeente Jabbeke:

- Parochiekerk Sint-Blasius (ID 88727), Dorpsstraat 11A, 8490 Jabbeke
- Parochiekerk Sint-Vedastus (ID 88847), Vedastusstraat 65, 8490 Zerkegem
- Parochiekerk Sint-Mauritius (ID 88873), Oude Dorpsweg 75, 8490 Varsenare
- Parochiekerk Sint-Jan Baptist (ID 88800), Cathilleweg 105, 8490 Stalhille
- Parochiekerk Sint-Eligius – Romaanse kerk (ID 88778), Kerkeweg 1, 8490 Snellegem
- Parochiekerk Sint-Eligius – Neogotische kerk (ID 88778), Kerkeweg 1, 8490 Snellegem

Het proces van het opstellen van dit kerkenbeleidsplan is een doorlopend traject dat is voortgekomen uit het reeds bestaande kerkenbeleidsplan van gemeente Jabbeke, dat in opdracht van de gemeente werd opgesteld door de West-Vlaamse Intercommunale in 2021.

Dit plan vormde de basis waaruit verder werd gewerkt, met het doel om het beleid verder te actualiseren en af te stemmen op de huidige noden en visies van zowel het kerkbestuur als de bredere kerkelijke gemeenschap. Dit plan werd zorgvuldig geanalyseerd en als basis genomen voor het vervolgtraject, waarbij specifieke aandacht werd besteed aan de prioriteiten en richtlijnen die toen werden geformuleerd.

Daarnaast werden in overleg met het Centraal Kerkbestuur de perspectieven van de gemeente en het kerkbestuur vergeleken en met elkaar in lijn gebracht. Tijdens deze gesprekken werd ook het pastoraal plan van het Centraal Kerkbestuur besproken, wat een cruciale input leverde voor het toekomstige beleid.

In een verdere fase van het traject werden de visies van de gemeente en het Centraal Kerkbestuur verder verkend en met elkaar afgestemd. Dit overleg werd positief geëvalueerd, en de bevindingen hierbij waren dat beide partijen op dezelfde lijn zitten wat hun visie over de toekomst van de kerk en de kerkgebouwen in Jabbeke betreft.

De focus lag hierbij op het concretiseren van de strategische doelstellingen, waarbij beide partijen hun prioriteiten en verwachtingen konden uitwisselen. Dit leidde tot een gezamenlijke formulering van de richting die het kerkenbeleidsplan zou moeten inslaan, rekening houdend met zowel pastoraal als organisatorische elementen.

Dit kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in overleg tussen de gemeente Jabbeke, pastorale eenheid Sint-Stefanus, het centraal kerkbestuur van Jabbeke en alle kerkfabrieken die eronder ressorteren en werd vervolgens goedgekeurd:

- door de bisschop van Brugge op 6 juni 2025;
- door de gemeenteraad van de gemeente Jabbeke op 23 juni 2025.

In de huidige kerkelijke context bevindt de parochie zich in een overgangsfase waarin er een duidelijke verschuiving plaatsvindt naar de oprichting van één hoofdkerk. Hoewel hierover nog geen definitieve beslissingen werden genomen, worden zowel de Sint-Blasiuskerk in Jabbeke als de Sint-Mauritiuskerk in deelgemeente Varsenare als mogelijke keuzes als hoofdkerk overwogen. Dit besluit is onderdeel van een bredere strategie die beoogt de pastorale zorg efficiënter te organiseren en de kerkelijke aanwezigheid in de regio te versterken.

Een belangrijk onderdeel van dit proces is het geleidelijke verminderen van de weekendvieringen in de andere deelgemeenten van Jabbeke. Deze aanpassing maakt deel uit van een systematische herstructurering die gericht is op het centraliseren van de vieringen, terwijl tegelijkertijd wordt gezorgd voor de continuïteit van pastoraal werk in de verschillende gemeenschappen.

Op dit moment zijn er nog geen kerken ontwaard of volledig herbestemd, maar zowel het kerkbestuur als de gemeente staan open voor het verkennen van de mogelijkheden hiertoe in de toekomst. Deze benadering wordt met zorgvuldigheid en in overleg met de betrokkenen voortgezet, om ervoor te zorgen dat de transitie op een respectvolle en verantwoorde manier plaatsvindt.

In dit kerkenbeleidsplan worden allereerst de betrokken kerkgebouwen ruimtelijk gesitueerd. Vervolgens volgt een bespreking van elke kerk afzonderlijk. Aan bod komen een beschrijving, een situering in de ruimtelijke omgeving en een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie. Aan het einde van dit document is er een overzichtstabel opgenomen met de genomen opties (per kerk), de visie die hieraan ten grondslag ligt en het traject dat is of zal worden opgestart om deze toekomstige invulling te realiseren.

Handtekening bisdom

In opdracht voor monseigneur Lode Aerts,

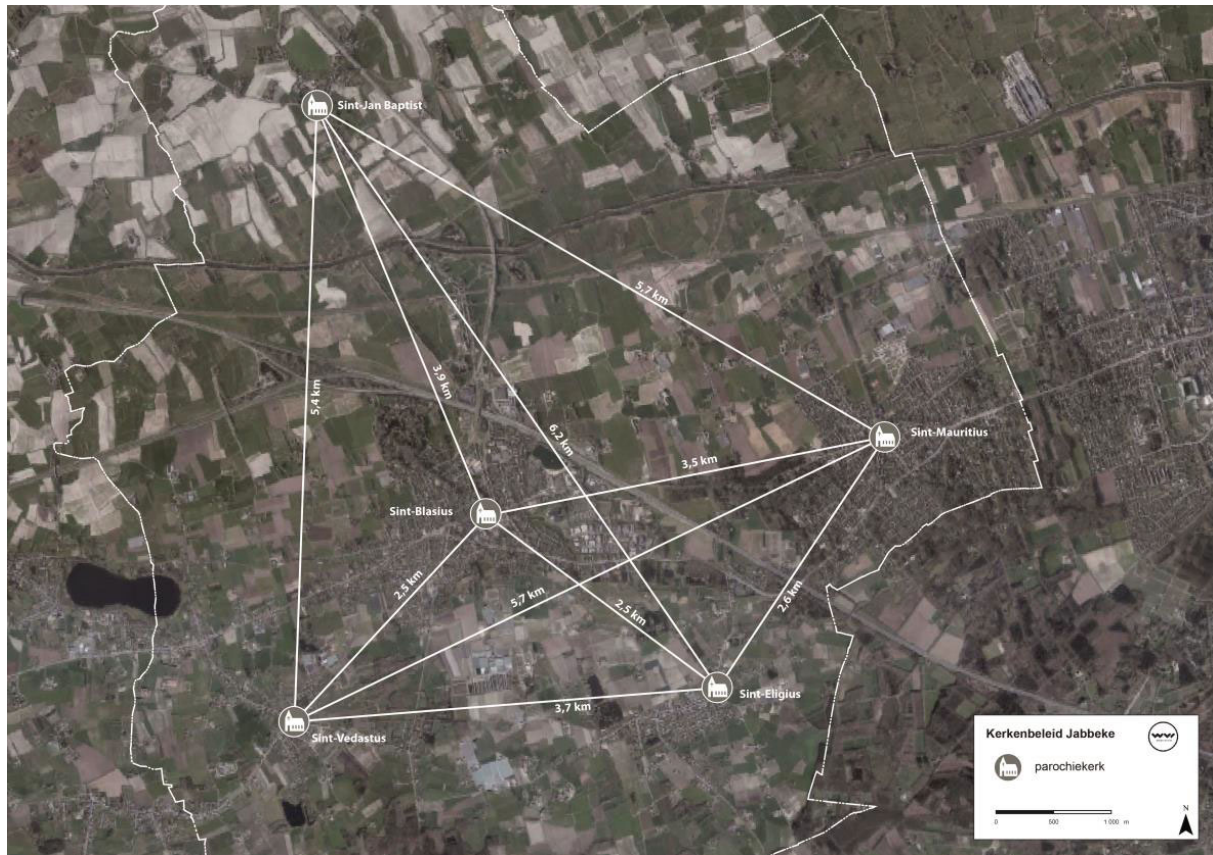

Bart Vercauteren
Bisschoppelijk gedelegeerde

Bisdom Brugge – dienst kerkfabrieken

Handtekening gemeente

I. SITUERING KERKGEBOUWEN

Bron: <http://www/geopunt.be>

- Parochiekerk Sint-Blasius (ID 88727), Dorpsstraat 11A, 8490 Jabbeke
- Parochiekerk Sint-Vedastus (ID 88847), Vedastusstraat 65, 8490 Zerkegem
- Parochiekerk Sint-Mauritius (ID 88873), Oude Dorpsweg 75, 8490 Varsenare
- Parochiekerk Sint-Jan Baptist (ID 88800), Cathilleweg 105, 8490 Stalhille
- Parochiekerk Sint-Eligius – Romaanse kerk (ID 88778), Kerkeweg 1, 8490 Snellegem
- Parochiekerk Sint-Eligius – Neogotische kerk (ID 88778), Kerkeweg 1, 8490 Snellegem

2. FICHE PER KERKGEBOUW

2.1. Parochiekerk Sint-Blasius in Jabbeke

2.1.1. Identificatie

Naam: Parochiekerk Sint-Blasius

Geografische ligging

- Dorpsstraat 11A, 8490 Jabbeke
- Provincie: West-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Brugge
- Dekanaat of Regio: decanaat Torhout-Gistel
- Parochie: Sint-Blasius

Eigenaar: gemeente Jabbeke

Bescherming(en)/vastgesteld

- Vastgesteld bouwkundig erfgoed op de Inventaris Onroerend Erfgoed Vlaanderen. Deze vaststelling is geldig sinds 14-05-2024.
- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/88727>

2.1.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

De Sint-Blasiuskerk te Jabbeke staat op de hoek van de Kapellestraat en de Dorpsstraat en is gewijd aan Heilige Blasius. Hij leefde op het eind van de derde eeuw en was bisschop van Sebaste in Armenië.

Reeds in 988 was er sprake van een kerk in Jabbeke; de exacte bouwdatum en plaats van de eerste kerk is echter niet bekend. De literatuur is het erover eens dat er wellicht eerst een stenen kapel aanwezig was, die ca. 1128 werd verbouwd tot een romaans bedehuis, met o.m. de achthoekige vieringtoren en het zuidkoor die tot voor de sloop in 1869 bewaard bleven. In 1390 werd de noordkapel uitgebreid, een gotisch hoofdkoor gebouwd en de toren verhoogd, met o.m. spitsbogige galmgaten. In 1595, in volle godsdiensttwisten, zou het gedeelte ten westen van de toren door brand vernield zijn. Dit werd niet meer heropgebouwd, waardoor de vieringtoren de ingang van de kerk vormde. In de 17de eeuw werden dringende herstellingswerken uitgevoerd, vooral in het zuidelijke deel van de kerk (hoogkoor en Sint-Sebastiaanskapel). In 1717 werd een nieuw doksaal met orgel gemaakt. In 1720 stortte een deel van de noordgevel in, waarna het noorddeel van de kerk hersteld werd. In 1725 werd aan de toren gewerkt. In 1768 stortte de noordwestkant van de toren in; herstellingswerken tot 1780. Door de slechte financiële situatie werd de kerk niet voldoende onderhouden, waardoor in 1836 opnieuw grote schade aan de toren ontstond door storm.

In het tweede kwart van de 19de eeuw werden een aantal kunstwerken aangekocht. In 1869 werd door de kerkraad besloten de kerk te slopen en op dezelfde plaats een nieuwe te bouwen. De plannen werden opgemaakt door de Brugse architect A. Verbeke en uitgevoerd door aannemer C. Lambert uit Oostkamp. De sloopwerken vonden plaats in 1871; de fundamenteën voor de nieuwe kerk werden in 1872 gegraven, in 1874 werd de nieuwe kerk ingewijd.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd de kerk als Duits "Marinefeldlazarett 4" ingericht. In 1928 werden alle nog bewaarde neogotische muurschilderingen overschilderd. Onder leiding van architect Luc Viérin (Brugge) wordt de oorlogsschade van tijdens de Tweede Wereldoorlog hersteld, o.m. nieuwe glasramen. In 1954 werden drie nieuwe klokken in de toren gehangen, ter vervanging van de klokken die door de Duitse bezetter tijdens de Tweede Oorlog naar de smeltovens werden gebracht. In de jaren 1970 worden verfraaiingswerken uitgevoerd in de kerk. In 1998-1999 wordt de kerktoren gerestaureerd.

Georiënteerde neogotische kerk van het basilicale type. De driebeukige kerk is een kruiskerk met 5 traveeën, twee zijkapellen, een transept en een afgesloten koor. Zowel de midden- als de zijbeuken worden overspannen met spitsbooggewelven op bundelpijlers. De spitstoren met hoektorentjes is 61 meter hoog. De kerk is gebouwd in baksteen.

Rondom de kerk is de oude originele begraafplaats gelegen, gekenmerkt door talrijke hardstenen grafmonumenten en gietijzeren kruisen. Bij de ingang, een oorlogsmonument: gedenkzuil met urne voor de militaire slachtoffers uit de Eerste en Tweede Wereldoorlog.

gesigineerd L. Devisch, onthuld op 29 maart 1921. Ten zuiden van de kerk een perk met graven van oud-strijders. Ten zuiden, een nieuwe uitbreiding van het kerkhof. Op het kerkhof liggen kunstenaar Constant Permeke en zijn echtgenote Marie Delaere begraven, onder een graf met een beeldhouwwerk van George Minne. Reeds jaren bestaat er een plan van tuin- en landschapsarchitect De Roose om de begraafplaats rondom de kerk om te vormen tot een groene omgeving waarbij enkele belangrijke graven o.a. deze van Constant Permeke en Pieter Deruddere e.a. zouden geïntegreerd worden in een groene zone.

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte en opbouw

Oppervlakte zone: 4.547m²

Georiënteerde neogotische kerk van het basilicale type. Het kruisvormige grondplan ontvouwt een vierkante westtoren, geflankeerd door twee zijkapellen, waarop het driebeukig basilicaal schip van vier traveeën aansluit, en een transept van één travee. Het hoofdkoor telt drie traveeën met driezijdige afsluiting, geflankeerd door twee vlak afgesloten zijkoren van één travee. Ten zuiden, een sacristie op rechthoekig grondplan, ten noorden, bijgebouw.

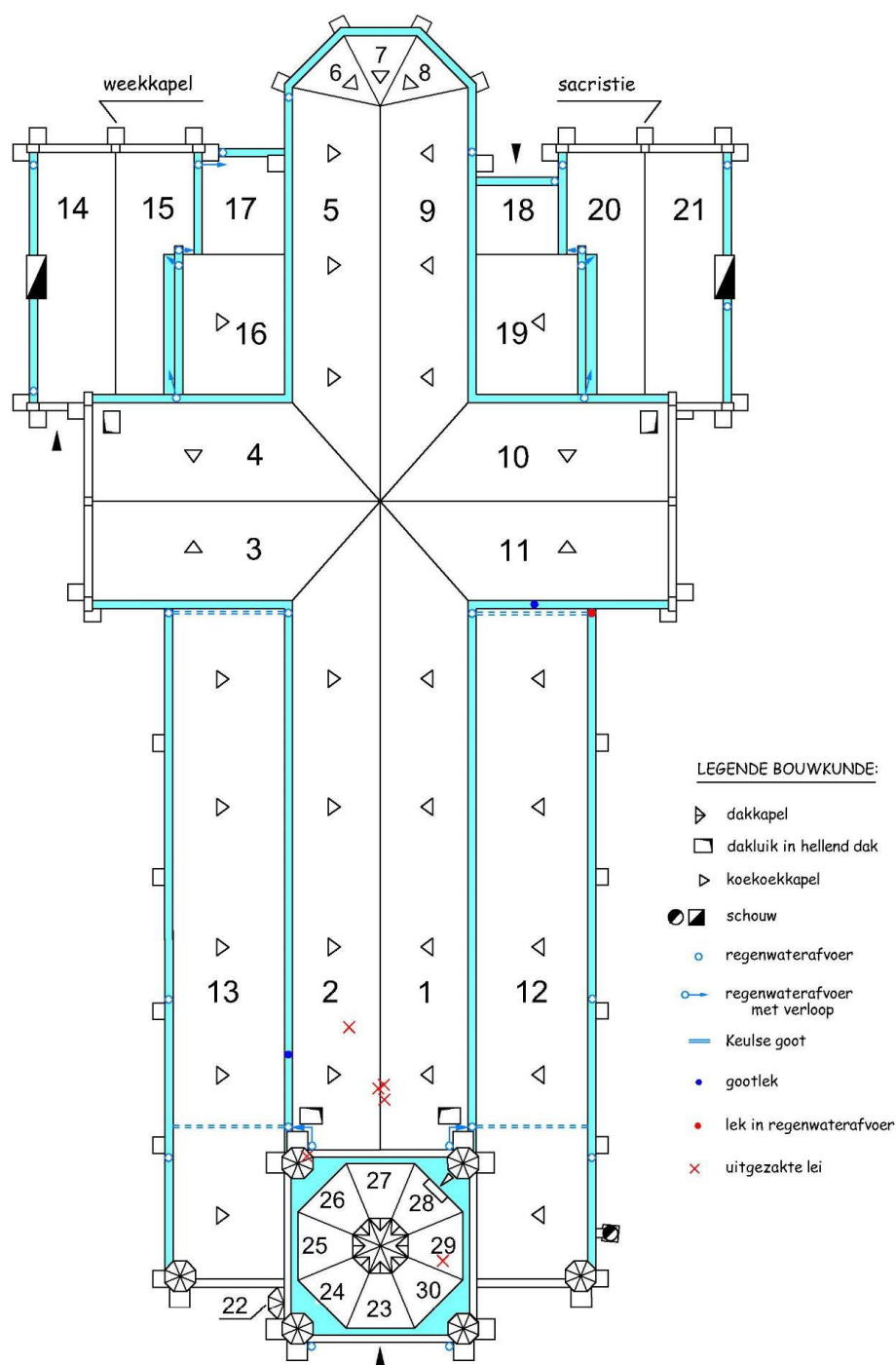
Interieur. Bepleisterd en crèmekleurig geschilderd interieur met terracottakleurige accentuering van de scheibogen en schalken. Midden- en zijbeuken afgedekt door bepleisterde kruisribgewelven, gescheiden door spitsbogige scheibogenarcaden op bundelpijlers, blind triforium boven de scheibogen, daarboven lichtbeuk met driezijdige oculi. Wanden van zijbeuken voorzien van spitsboogvensters met eenvoudige tracering. Koor met hoge spitsboogvensters. Zwarte natuurstenen vloeren.

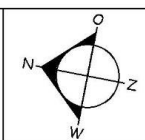
Mobilair. Hoofdzakelijk neogotisch interieur, deels naar ontwerp van Antonius Verbeke, bv. biechtstoel (1879), Blasiusaltaar (1874), Onze-Lieve-Vrouwealtaar (1874). Hoofdaltaar (1873) gedomonteerd. In 1928 wordt een nieuwe kruisweg geplaatst in de kerk, De Beule uit Gent. In 1936 worden nieuwe vensters geplaatst in de kerk. Tijdens het Tweede Vaticaans Concilie verdween een deel van het meubilair, bv. hoofdaltaar, preekstoel, communiebank. Doopvont uit 1875, met koperen deksel van 1843.

Rijke collectie schilderijen, grotendeels geschonken door kasteelheer Egidius van Larebeke. Het orgel dateert van 1859 en werd vervaardigd door orgelbouwer M. Hooghuys (Brugge). Drie klokken, vervaardigd in 1953.

De kerk is gemakkelijk toegankelijk via de hoofdingang aan het kruispunt Kapellestraat-Dorpsstraat of via de dagkapel langs de Dorpsstraat - achter de bushalte.

De kerk is centraal gelegen en omringd door een kerkhof met grafmonumenten, en omheind met muur, haag en leibomen, ten oosten begrensd door de Jabbekebeek. Er is m.a.w. geen uitbreidingsmogelijkheid rondom de kerk. De driebeukige kerk heeft 5 traveeën, twee zijkapellen en een transept en is in principe dus opdeelbaar.

 monumentenwacht West-Vlaanderen APB	Object : Sint-Blasiuskerk Adres : Kapellestraat 8490 Jabbeke Plan : Dakenplan (Situatieschets) Dossiernr. : 50118	 Datum : 4/8/2022
---	---	---

Dakenplan Sint-Blasius. Bron: Rapport Monumentenwacht West-Vlaanderen

Voorzieningen

Er is geen keuken in de kerk aanwezig. Er is verwarming en elektriciteit aanwezig.
Er is één toilet in de kerk (in de doorgang tussen hoogkoor en dagkapel).

Er zijn geen trappen waardoor de kerk toegankelijk is voor rolstoelgebruikers.

De huidige kerk bezit een zeer waardevolle collectie schilderijen waarvan de meeste zeer deskundige werden gerestaureerd. "Aanbidding der Wijzen", 17de-eeuws schilderij op paneel. "Aanbidding der Herders", 17de-eeuws schilderij op paneel. "Christus gegeseld", 1829, doek. "Bewening van Christus", 17de of 18de eeuw, doek, naar Van Dyck. "Hieronymus", 17de eeuw, paneel, toegeschreven aan de Claeissensfamilie uit Brugge. "H. Familie op weg naar Egypte", 17de eeuw, toegeschreven aan Caspar de Crayer. "Vier evangelisten", 17de-eeuwse panelen. "De ark van Noach", doek, 17de eeuw, naar Tempesta, "Soldaten bespotten de gegeselde Christus", doek, toegeschreven aan Deyster. "Het berouw van Petrus", doek, 17de eeuw, toegeschreven aan Manu van Hennegoudt. "Onze-Lieve-Vrouw met Kind", paneel, parochiekerk Sint-Blasius II toegeschreven aan Jacques De Rael, 1723. "Zeeslag bij Lepanto", doek, 1855. "Nood Gods", anoniem paneel, 1868. "Ferdinand de Salinas en Liviana Van Steelant", zijpanelen van het Salinas-drieluik uit de Sint-Donaaskerk in Brugge, ca. 1600. "Onze-Lieve-Vrouw van Gedurige Bijstand", drieluik. "Ten hemel opneming van Maria", A. De Lariviera, 1855.

Hoofdzakelijk neogotisch interieur, deels naar ontwerp van Antonius Verbeke, bv. biechtstoel (1879), Blasiusaltaar (1874), Onze-Lieve-Vrouwealtaar (1874). Hoofdaltaar (1873) gedomonteerd. In 1928 wordt een nieuwe kruisweg geplaatst in de kerk, De Beule uit Gent. Tijdens het Tweede Vaticaans Concilie verdween een deel van het meubilair, bv. hoofdaltaar, preekstoel, communiebank. Doopvont uit 1875, met koperen deksel van 1843. Het orgel dateert van 1859 en werd vervaardigd door orgelbouwer M. Hooghuys (Brugge).

Bouwfysische toestand

De kerk kreeg een grote en alomvattende restauratie. Op 1 september 1998 werden de werken aangevat en in 2008 (laatste fase: interieurschildering en verplaatsing orgel) werden de restauratiewerken buiten en binnen de kerk beëindigd.

Het gebouw is in goede staat maar vergt blijvend onderhoud van daken, goten en schilderwerken.

De meest recente bouwkundige inspectie door Monumentenwacht dateert van 4 augustus 2022. Uit dit rapport blijkt dat de kerk goed wordt onderhouden. Het duivenprobleem waarvan melding in het rapport van 2011, is grotendeels opgelost.

Op 11 februari 2022 werd een plaatsbezoek uitgevoerd en mondeling advies gegeven in het kader van het reinigen van natuursteen.

2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kerk staat in het centrum van Jabbeke op de hoek van de Kapellestraat en de Dorpsstraat naast o.a. het gemeentehuis, postkantoor/annex buurthuis, kleuter- en lagere school "De Klimtoren". Tegenover de kerk bevindt zich de typische 18de-eeuwse, als dorpsgezicht beschermde dorpsherberg Sint-Hubert, en iets verderop een als monument beschermde 19de-eeuwse molenromp van Molen Van Kerrebroeck. Er zijn ook bushaltes en

parkeerplaatsen in de onmiddellijke omgeving. De Dorpsstraat bevat ook talrijke handels- en horecazaken.

Bron: <http://www.geopunt.be>

Bron: <http://www.geopunt.be>

De halte Jabbeke Dorp ligt naast de kerk. Er is een goede verbinding voorzien door de lijn Brugge – Jabbeke – Westkerke – Oudenburg – Oostende.

Deze kernnetlijn heeft een frequentie van 2 bussen per uur, ook op zaterdag en zondag. Op schooldagen zijn er in de spits ook enkele bijkomende functionele ritten van dezelfde lijn.

2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kerk wordt gebruikt voor de erediensten – per maand doorgaans gemiddeld drie à vier weekendvieringen op zaterdagavond en zondagochtend– en voor vormsels, huwelijken, uitvaardiensten en doopsels.

De kerk wordt ook gebruikt voor concerten, tentoonstellingen, rondgang bezichtiging interieur en kunstwerken, toeristenbezoek. Er is geen bewaking in de kerk waardoor ze niet permanent geopend is. Er wordt veel aandacht besteed aan valorisatie : openstelling van de kerk voor bezoekers, rondleiding en gebruik voor concerten.

De kerktoeren wordt maximaal gebruikt door diverse GSM-operatoren.

2.2. Parochiekerk Sint-Vedastus in Zerkegem

2.2.1. Identificatie

Naam: Parochiekerk Sint-Vedastus

Geografische ligging

- Vedastusstraat 65, 8490 Zerkegem
- Provincie: West-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Brugge
- Dekanaat of Regio: decanaat Torhout-Gistel
- Parochie: Sint-Vedastus

Eigenaar: kerkfabriek Sint-Vedastus

Bescherming(en)/vastgesteld

- Vastgesteld bouwkundig erfgoed op de Inventaris Onroerend Erfgoed Vlaanderen. Deze vaststelling is geldig sinds 14-05-2024.
- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/88847>

2.2.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

De kerk bestaat uit een historisch oostelijk gedeelte en een neogotische uitbreiding in aansluitende stijl met toren, twee westtraveeën en een sacristie door architect William Curtis Brangwyn (1839-1907). De kerk is centraal gelegen in de kleine dorpskern. Opvallend in Zerkegem is dat alle straten in de zuidelijke helft van de gemeente straalsgewijs van bij de kerk vertrekken.

Historiek. In de vroege middeleeuwen was Zerkegem onder het patronaat van de abdij van Atrecht. Omstreeks 1200 zou de eerste stenen kerk opgericht zijn. De huidige hallenkerk kwam echter in verschillende bouwfases tot haar huidige uitzicht. De bouwgeschiedenis is vrij ingewikkeld, met een kern uit de 14de eeuw, uitbreidingen uit de 15de eeuw, schade door beeldenstorm (ca. 1588), gedeeltelijke heropbouw als driebeukige hallenkerk ca. 1620, en ten slotte ca. 1871 een neogotische uitbreiding met toren, twee westtraveeën en een sacristie door de Engelse en in Brugge wonende architect William Curtis Brangwyn (1839-1907). Uit de databank van de 19de-eeuwse kerken in neostijl blijkt dat de kerk van Zerkegem het enige kerkgebouw is in Vlaanderen dat aan architect William Curtis Brangwyn toegeschreven is. Aannemer in 1871 was Jan Vanhollebeke uit Torhout.

Ruim, ongeveer rechthoekig kerkhof omheen de kerk, omringd door een lage bakstenen muur met ezelsrug en door leilinden. Ten westen en ten noorden van de kerk liggen de oudste perken, met voornamelijk 19de- en begin-20ste-eeuwse hardstenen graven en één gietijzeren grafkruis. Bij de ingang van het kerkhof, een gedenksteen voor de militaire slachtoffers van de Eerste en Tweede Wereldoorlog. Hardstenen monument op sokkel, met een liggende leeuw voor de rechtopstaande gedenksteen, bekroond met een afgebroken ronde zuil. Op de zuil "Met Gods Hulp we waken op uw Graf", op de gedenksteen zelf de namen van de gesneuvelden en porseleinen foto's. Gesigneerd "P. CORNELIS OOSTENDE", vermoedelijk onthuld ca. 1920-1921.

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte en opbouw

Oppervlakte zone: 2.969m²

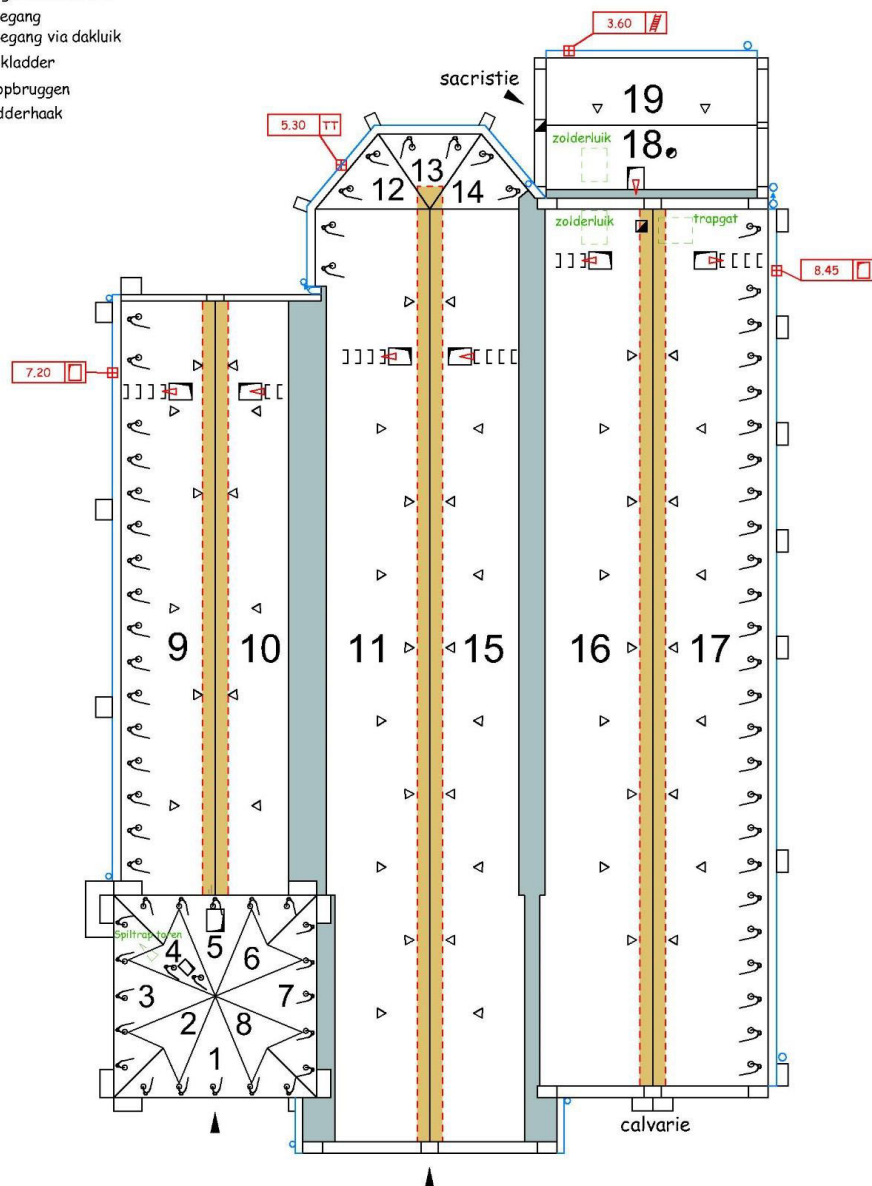
Georiënteerde hallenkerk. De plattegrond ontvouwt een middenbeuk van één smalle (doksaa)l en vier gelijke traveeën, en twee met ongelijke traveeën verdeelde zijbeuken met een in de noordbeuk ingebouwde westtoren. Aansluitend bij middenbeuk, koor van één travee met driezijdige sluiting. Ten zuiden tegen het koor, sacristie op vierkante plattegrond. De kerk is bepleisterd en heeft een geel geschilderd interieur. De drie beuken worden door houten spitstongewelven overkluisd. Mooie zwartmarmeren vloer met veelkleurige windroos in het koor. Interieur van vijf traveeën. Doksaa)l als eerste travee met orgel van 1956 door B. Pels en Zoon uit Lier. Twee spitsbogige (west) en twee rondbogige (oost) scheibogen op vierkante pijlers en ronde zuilen met knoppenkapitelen. Figuratieve glasramen gesigneerd "HENDRIK COPPEJANS 1932 GENT".

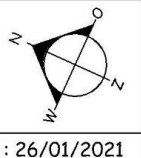
Rondom de kerk is een ongeveer rechthoekig kerkhof gelegen, dat omringd is met een lage bakstenen muur en leilinden. De kerk is in principe dus niet uitbreidbaar.

De driebeukige hallenkerk is in principe opdeelbaar.

LEGENDE:

- steunbeer
- schouw
- dakluik in hellend dak
- monnikskapje
- regenwaterafvoer
- toegang
- toegang via dakluik
- dakladder
- loopbruggen
- ladderhaak
- goothoogte of bedaking bereikbaar met ladder
- eventueel bereikbaar met touwtechniek
- goothoogte of bedaking bereikbaar via dakluik

	Object : Sint-Vedastuskerk Adres : Vedastusstraat 65 8490 ZERKEGEM Plan : Dakenplan (Situatieschets) Dossiernr. : 50058 Tekenaar : Trayc Maenhout Datum : 26/01/2021	
---	---	---

Dakenplan Sint-Vedastus. Bron: Rapport Monumentenwacht West-Vlaanderen

Voorzieningen

Er is geen keuken in de kerk aanwezig. Er is verwarming en elektriciteit aanwezig.

Er is één toilet in de sacristie van de kerk.

Er zijn geen trappen waardoor de kerk toegankelijk is voor rolstoelgebruikers.

Neogotisch mobiliair, o.m. zijaltaar, hoogaltaar en communiebank naar ontwerp van K. Van Robays, 1905. Oudere elementen zijn de vermoedelijk 16de-eeuwse doopvont, een 18de-eeuws gepolychromeerd altaar en een 18de-eeuws olieverfschilderij op doek "Kroning van O.L.Vrouw".

Bouwfysische toestand

De laatste fase buitenrestauratie – inclusief herinrichting van de sacristie – werd opgeleverd 29 oktober 2015. Het gebouw is bijgevolg aan de buitenzijde in goede staat maar blijvend onderhoud van daken en goten is een belangrijk aandachtspunt.

Een restauratie van het interieur was noodzakelijk gezien de muurverf afbladderde. Er werden reeds werken uitgevoerd tegen opstijgend vocht in de muren.

Bij deze restauratie was aandacht voor:

- het vernieuwen van de stookinstallatie;
- het vernieuwen van de elektrische installatie en de verlichting;
- het herinrichten van de liturgische ruimte (koor / doopvont)
- het schilderen van het interieur.

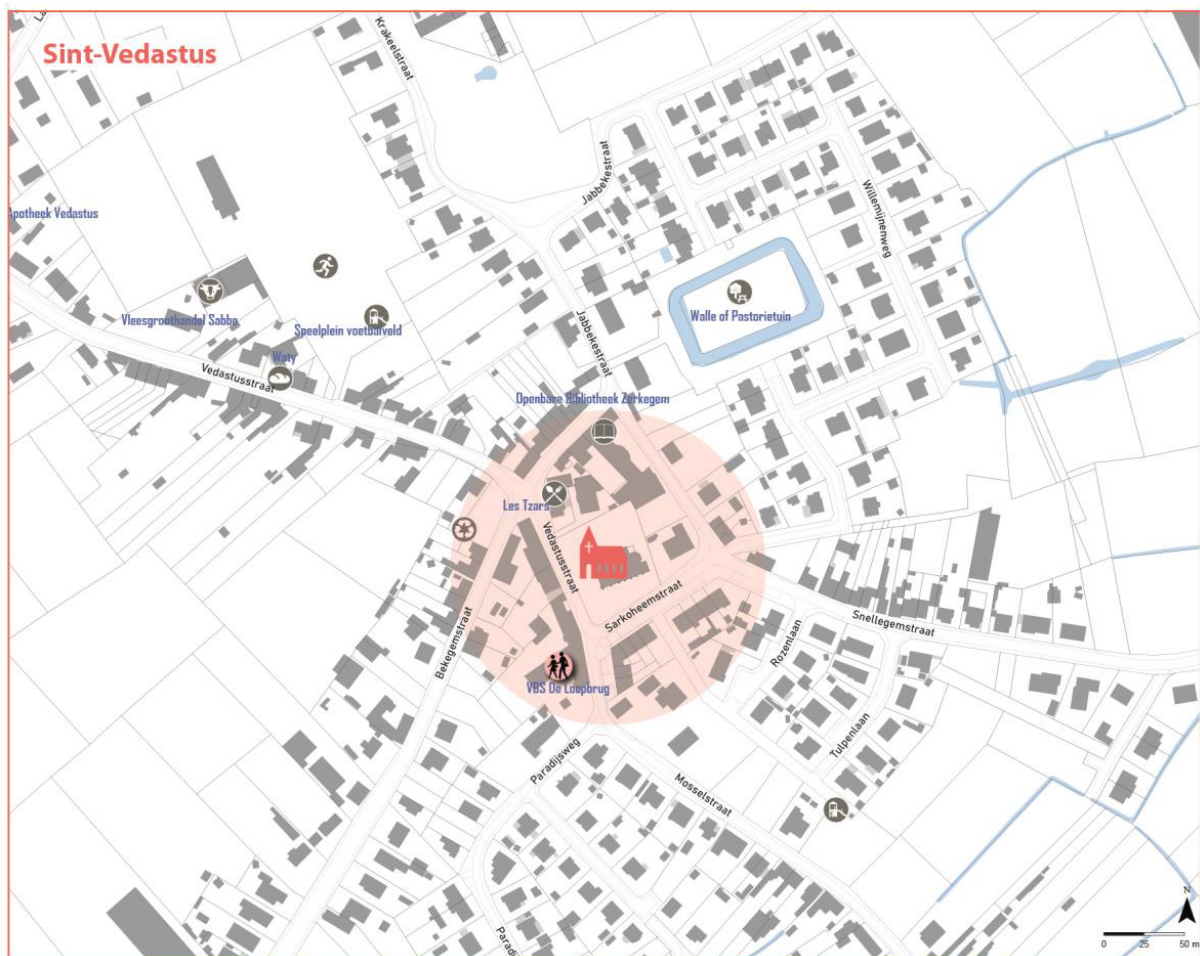
De meest recente bouwkundige inspectie door Monumentenwacht dateert van 11 januari 2021. Uit dit rapport blijkt dat de kerk goed wordt onderhouden en opgevolgd. Sinds de vorige inspectie werden de gevels van de kerk en de kerkhofmuur volledig gerestaureerd. De restauratie is nu volledig beëindigd.

2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kerk is centraal gelegen in de kleine dorpskern en is omringd door een kerkhof. Vlakbij de kerk liggen een bushalte, een parking en een plaatselijke horecazaak. Links tegenover de kerk is de basisschool De Loopbrug, afd. Zerkegem (Vedastusstraat 96) gelegen. Deels palend aan de achterzijde van de kerk bevindt zich gemeenschapscentrum Sarkoheem, met o.a. bibliotheek, buitenschoolse opvang en verenigingslokalen.

Bron: <http://www.geopunt.be>

Bron: <http://www.geopunt.be>

De halte Zerkegem Kruiskalsijde bevindt zich op ca. 1,1 km van de kerk en wordt bediend door de lijn 30 Brugge – Jabbeke – Westkerke – Oudenburg – Oostende.

2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kerk wordt gebruikt voor de erediensten – per maand doorgaans gemiddeld twee à drie weekendvieringen op zaterdagavond en zondagochtend– en voor vormsels, huwelijken, uitvaardiensten, doopsels, kerkelijke hoogfeesten. Daarnaast vindt gebruikelijk de jaarlijkse herdenking van Wapenstilstand in deze kerk plaats.

De kerk wordt occasioneel gebruikt voor culturele activiteiten, zoals Erfgoeddag, tentoonstellingen, en de door lokaal bestuur Jabbeke en cultuurraad Jabbeke georganiseerde gedichtenroute 'Poëzie in het Dorp' tijdens de zomermaanden.

Bij mooi weer en in de periode rond Allerheiligen wordt de kerk opengesteld voor bezoek.

2.3. Parochiekerk Sint-Mauritius in Varsenare

2.3.1. Identificatie

Naam: Parochiekerk Sint-Mauritius (Heilige Mauritius en Gezellenkerk)

Geografische ligging

- Oude Dorpsweg 75, 8490 Varsenare
- Provincie: West-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Brugge
- Dekanaat of Regio: decanaat Torhout-Gistel
- Parochie: Heilige Mauritius en Gezellen

Eigenaar: gemeente Jabbeke

Bescherming(en)/vastgesteld

- Vastgesteld bouwkundig erfgoed op de Inventaris Onroerend Erfgoed Vlaanderen. Deze vaststelling is geldig sinds 14-05-2024.
- Omvat de aanduiding als beschermd monument 'Parochiekerk Sint-Mauritius: toren' Deze bescherming is geldig sinds 20-02-1939.

- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/88873>

2.3.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

De Sint-Mauritiuskerk is de parochiekerk van Varsenare en bestaat uit een neogotische hallenkerk (1897) en een vroeggotische kerktoeren (vermoedelijk 13de eeuw). De toren is beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door de artistieke en historische waarde, en werd in 1897 aangevuld met een neogotische hallenkerk naar ontwerp van Jules Carrette (Kortrijk). De kerk is centraal in de dorpskern gelegen, in de bocht van de Oude Dorpsweg en uitkijkend op de Oudenburgweg en Westernieuwweg. De Sint-Mauritiuskerk is toegewijd aan Sint-Mauritius en zijn gezellen, het Thebaanse legioen.

In 1116 wordt de eerste middeleeuwse bidplaats in Varsenare opgericht onder Clemencia van Boergondië, op het kruispunt van twee belangrijke verbindingswegen, namelijk de Oudenburgweg en Westernieuwweg. Dit ter vervanging van de bidkapellen bij de burcht Ter Straten en de burcht van de heren van Varsenare. Varsenare werd in de loop van de 12de eeuw een zelfstandige parochie, maar over het eerste kerkgebouw is nauwelijks iets bekend. De bouw van de toren begon in het eerste kwart van de 13de eeuw en werd in de 16de eeuw aangepast aan de laatgotiek. De Sint-Mauritiuskerk bleef niet gespaard tijdens de religieuze onlusten van de 16de eeuw en tijdens de vroege 17de eeuw werden dan ook heel wat herstellingswerken uitgevoerd, onder meer aan de toren. Bij herstellingswerken, uitgevoerd omstreeks 1840, werden de vier hoektorentjes ontmanteld. De Sint-Mauritiuskerk bleek in 1895 zo bouwvallig dat de kerkfabriek samen met Pastoor Raymond Belpaire besloten een nieuwbouw te laten optrekken. De Kortrijkse architect Jules Carrette (1866-1927) ontwierp een neogotische kerk, waarin de bestaande gotische westtoren geïncorporeerd werd, die vermoedelijk uit de 13de eeuw dateert. Na het voltooiën van de nieuwbouw in 1897 werd gestart met de restauratie van de vroeggotische toren. De werken omvatten onder meer het wegnemen van de verflagen, de reconstructie van de gotische tracering van het grote spitsboograam, het aanpassen van de galmgaten en het reconstrueren van de vier hoektorentjes. Deze uitbreiding wordt pas in 1914 door het kadaster geregistreerd als "reconstruction partielle". In 1939 wordt de gotische westtoren van de Sint-Mauritiuskerk beschermd als monument.

Rondom de kerk, een ommuurd en met leibomen afgezoomd en van fraai smeedijzeren hekwerk voorzien kerkhof. De tekeningen van de bouwaanvraag uit 1880 voor het hek werden bewaard in het gemeentearchief. Westelijke hoofdingang via een gekanteelde poort. Links naast de poort, een perk met soldatengraven en gedenkteken betreffende de Eerste Wereldoorlog. De zerken zijn voorzien van porseleinen foto's. Eenvoudige rood bakstenen ommegangkapellen uit de tweede helft van de 20ste eeuw. Graven uit de 19de en eerste helft van de 20ste eeuw. De opvallendste grafmonumenten zijn een arduinen obeliskvormig monument met drapering, voor Charles Bernard Fortune van Severen (+1861), een afgebroken ronde zuil met voorliggend opengeslagen boek voor de familie van Caloen, en het monumentale graf van de familie de Man. Verspreid over het kerkhof, talrijke gietijzeren grafkruisen en drie smeedijzeren grafkruisen. Ten oosten van de kerk, het kinderkerkhof.

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte en opbouw

Oppervlakte zone: 2.947m²

De plattegrond ontvouwt een voorgeplaatste, centrale westtoren op vierkante basis met vijfzijdige traptoren ten zuiden, een driebeukig schip van vijf traveeën en een koor van één travee met driezijdige sluiting; tegen de meest westelijke travee van de noordelijke zijbeuk, een kleine doopkapel met driezijdige sluiting, ten zuiden tegen het koor een sacristie.

Toren met plafonds van moer- en kinderbalken. Bep leisterd en witgeschilderd interieur. De drie traveeën zijn overwelfd door houten spitsbooggewelven en van elkaar gescheiden door spitsbogige scheibogen op arduinen zuilen en sobere kapitelen.

De kerk is omringd door een ommuurd en met leibomen afgezoomd kerkhof, en is in principe niet uitbreidbaar.

Het is een neogotische hallenkerk met een driebeukig schip van vijf traveeën en een koor van één travee met driezijdige sluiting; tegen de meest westelijke travee van de noordelijke zijbeuk, een kleine doopkapel met driezijdige sluiting, ten zuiden tegen het koor een sacristie. De kerk is dus in principe opdeelbaar.

In de kerk is er inbraakbeveiliging, een bliksemafleider en rookmelders. Er zijn 2 gsm-zendinstallaties. De klokken zijn van Clock O'Matic en hebben een motoraandrijving. Er is een orgel aanwezig, dit wordt op regelmatige basis gestemd. Er is ook een geluids- en lichtinstallatie met twee vaste micro's en een draadloze micro.

De kerk is toegankelijk voor andersvaliden.

Witmarmeren eerste steen uit 1897 in westgevel van noordbeuk. Neogotisch meubilair: Jules Carrette ontwierp hoofd- en zijaltaren, preekstoel, communiebank, biechtstoelen, doopvont, portaal. Nieuw orgel. Figuratieve glasramen. Talrijke rouwborden en enkele schilderijen, waaronder de Marteldood van de H. Mauritius door J.A. Garemyn (1712-1799).

Bouwfysische toestand

Het gebouw is in goede staat maar blijvend onderhoud van daken, goten en afzaten is een belangrijk aandachtspunt.

Op regelmatige basis wordt aan Monumentenwacht gevraagd een inspectie uit te voeren, hetzij algemeen, hetzij specifiek met het oog op de uitvoering van specifieke werken. De opmerkingen uit het verslag van Monumentenwacht worden stelselmatig aangepakt.

Het laatste controleverslag van Monumentenwacht West-Vlaanderen dateert van 30 oktober 2019. Uit dit rapport blijkt dat de voorgestelde werken om de toegankelijkheid van de zakgoten en de koorgoten te verbeteren zijn uitgevoerd. De centrale verwarmingsinstallatie is vernieuwd. De glas-in-loodramen van het koor werden gerestaureerd.

De kerk bestaat uit een vroeggotische (beschermde) westtoren die in 1897 werd aangevuld met een neogotische hallenkerk naar ontwerp van Jules Carette.

De site is archeologisch relevant. Bij werken in de bodem wordt vooraf contact opgenomen met de erfgoedconsulent van het agentschap Onroerend Erfgoed.

Op basis van de aanbevelingen uit dit inspectierapport werd door de kerkfabriek een restauratie uitgevoerd (restauratie van de kerktoren - vochtbestrijding van de hele kerk).

2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kerk ligt centraal in de dorpskern, in de bocht van de Oude Dorpsweg en uitkijkend op de Oudenburgweg en de Westernieuwweg, beide eeuwenoude verbindingswegen. De Oude Dorpsweg is de centrale straat in de dorpskern van Varsenare, een lus makend ten noorden van de Gistelsteenweg.

Rondom de kerk bevindt zich het kerkhof, dat op haar beurt ommuurd is en met leibomen afgezoomd en voorzien van een smeedijzeren hekwerk. De kerk is gelegen in een woongebied volgens het Gewestplan Brugge – Oostkust.

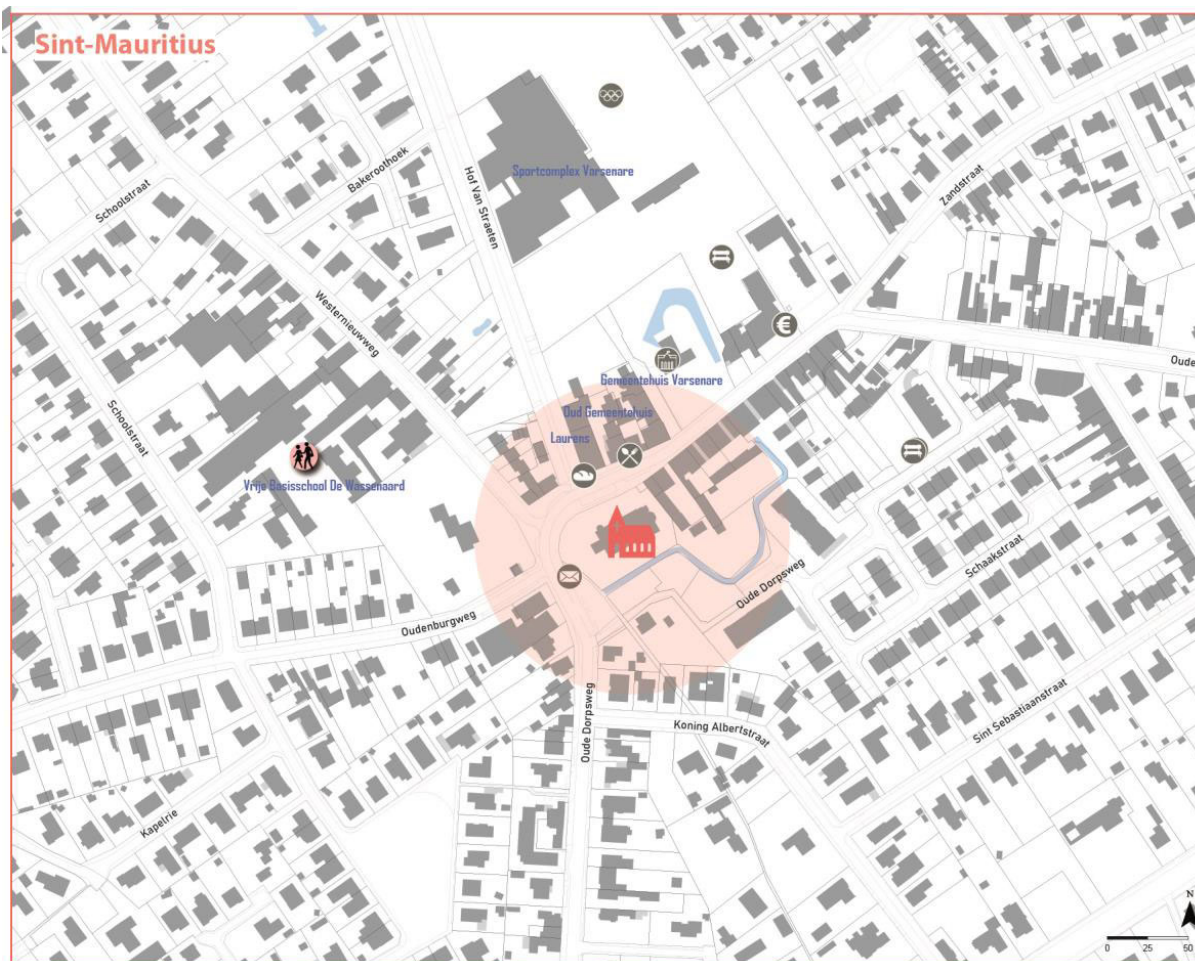
In de vrij onmiddellijke nabijheid van de kerk bevinden zich de pastorie, het parochiaal centrum, de vrije basisschool 'De Wassenaard', met naastgelegen gemeentelijke kinderopvang, het gemeentehuis afdeling Varsenare (de voormalige pastorie) en de bibliotheek, Sport- en Cultuurcentrum Hof ter Straeten, de jeugdlokalen van KSA Varsenare

(jongens) en van KSA Rafiki Varsenare (meisjes), Blindenzorg Licht en Liefde, bushaltes van De Lijn; twee parkings.

In de vrij onmiddellijke nabijheid van de kerk bevinden zich de pastorie, het parochiaal centrum, de vrije basisschool 'De Wassenaard', met naastgelegen gemeentelijke kinderopvang, het gemeentehuis afdeling Varsenare (de voormalige pastorie) en de bibliotheek, Sport- en Cultuurcentrum Hof ter Straeten, de jeugdlokalen van KSA Varsenare (jongens) en van KSA Rafiki Varsenare (meisjes), Blindenzorg Licht en Liefde, bushaltes van De Lijn; twee parkings, handels- en reczaken.

Bron: <http://www.geopunt.be>

Bron: <http://www.geopunt.be>

De halte Varsenare Dorp situeert zich bij de kern. De halte wordt bediend door de lijn 30 Brugge – Jabbeke – Westkerke – Oudenburg – Oostende.

Deze kernnetlijn heeft een frequentie van 2 bussen per uur, ook op zaterdag en zondag. Op schooldagen zijn er in de spits ook enkele bijkomende functionele ritten van dezelfde lijn.

2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kerk wordt op heden gebruikt voor de erediensten – per maand doorgaans gemiddeld vier weekendvieringen op zaterdagavond en zondagochtend– en voor vormsels en eerste communievieringen, huwelijken, uitvaarden, doopsels en diverse schoolvieringen. Verder wordt in de kerk jaarlijks rond Kerstmis een Kerstconcert, georganiseerd, naast andere culturele activiteiten zoals tentoonstellingen, evenementen of recepties.

De kerk is meestal dagelijks geopend.

2.4. Parochiekerk Sint-Jan Baptist in Stalhille

2.4.1. Identificatie

Naam: Parochiekerk Sint-Jan Baptist

Geografische ligging

- Cathilleweg 91A, 8490 Stalhille
- Provincie: West-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Brugge
- Dekanaat of Regio: decanaat Torhout-Gistel
- Parochie: Sint-Jan-Baptist

Eigenaar: gemeente Jabbeke

Bescherming(en)/vastgesteld

- Vastgesteld bouwkundig erfgoed op de Inventaris Onroerend Erfgoed Vlaanderen. Deze vaststelling is geldig sinds 14-05-2024.
- Omvat de aanduiding als beschermd monument 'Parochiekerk Sint-Jan Baptist' Deze bescherming is geldig sinds 10-11-1975.

- Omvat de aanduiding als beschermd monument 'Parochiekerk Sint-Jan Baptist: toren'
Deze bescherming is geldig sinds 19-04-1937.
- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/88800>

2.4.2. Beschrijving

a) *Cultuurhistorische waarde*

De Sint-Jan-Baptistkerk is de parochiekerk van Stalhille. De bakstenen kerk met vieringtoren is in kern vroeggotisch, maar kende belangrijke heropbouwwerken in de 17de, 18de en 19de eeuw. De kerktoeren, de kerk en het orgel zijn beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door de artistieke en historische waarde.

De kerk heeft een kruisvormige plattegrond bestaande uit een naar verhouding kleine, éénbeukige benedenkerk, een transept met vieringtoren en drie vlak afgesloten koren waarvan het middenkoor dieper is. Het gebouw bewaarde van zijn vroeggotische aanleg (ca. 1250) een gedeelte van de toren, het transept en de oostmuur van het middenkoor. In 1633 uitgebreid met een noordelijke zijkapel in laatgotische stijl. Een neogotische schip en sacristie uit 1886-1887 en een zuidelijke kapel (zijkoor) en torenspits van 1931-1932.

Deels ommuurd en met leibomen afgezoomd kerkhof, met statige hekpijlers aan de hoofdtoegang langs de Cathilleweg. Fraai uitgevoerd ijzeren hek versierd met een uiltje. Ingewerkt in de zuidwestelijke kerkhofmuur, een herdenkingskapel voor de militaire slachtoffers en de weggevoerden uit de Eerste Wereldoorlog. Ondiepe kapel uit rode baksteen, bekroond met zadeldakvormige kroonlijst, op de top een kruis uit donkere bakstenen. In het midden een spitsbogige nis met witte natuurstenen gedenkplaat met bovenaan de wapenschilden van Stalhille en van Vlaanderen, waaronder de in reliëf uitgevoerde tekstplaat met de namen in alfabetische volgorde. Nis met ijzeren hekwerk afgeschermd. Bij de hoofdtoegang van het kerkhof, ten oosten van de kerk, bevinden zich de oudste en statigste grafmonumenten, met centraal een opvallend graf met Christus aan een houten kruis voor Pieter Van Huele en Helena Soetaert.

De parochie van Stalhille is in 1249 gesticht met een charter van de bisschop van Doornik, Walter de Marvis, waarna men onmiddellijk begon met de bouw van een eigen parochiekerk. Het betrof een bakstenen basilicaal opgebouwde kerk in gotische stijl, met vieringtoren. In 1551 wordt een herstel van de toren geregistreerd in de archieven. In 1567 wordt de torennaald afgebroken en vervangen door een nieuwe. Eind 16de en begin 17de eeuw wordt de kerk tijdens de godsdienstoorlogen zwaar beschadigd. Gedurende de 17de eeuw wordt aanhoudend gewerkt aan de kerk om die in ere te herstellen. Onder Jan Baptiste De Greve, een minderbroeder die vele jaren nooddienst deed op de parochie, begint het herstel van de kerk, van 1610 tot 1614. De volgende pastoor gaat verder met het herstel tot 1617 met o.m. de aankoop van een klok. In 1620 kan de kerk opnieuw worden gewijd. Ca. 1631-1633 wordt de noordelijke zijkapel gebouwd (O.-L.-Vrouwekoor) en wordt de topgevel van de kruiskapel vernieuwd. In 1642-1643 wordt de stenen torennaald gebouwd naar ontwerp van Michiel Dewachtere en uitgevoerd door aannemer Jeronimus Stalpaert. De spits rust op een nieuw 'tafelment' of hoofdgestel van de toren uitgevoerd door aannemer Simoen Soettaert naar ontwerp van Guillaume Bonnevalle. De kerk wordt ingericht met nieuwe schilderijen en meubilair.

Wegens een blikseminslag in 1661 op toren en kerk, wordt beslist de stenen torenspits af te breken. In 1670-1677 worden de voorkerk en midden- en zijbeuken afgebroken. In 1685 wordt de torenspits gesloopt door aannemer Jan De Smit (Brugge). Er volgen opnieuw zware oorlogsjaren tegen Frankrijk. In 1696 wordt de toren afgedekt. In 1698 wordt de gebarsten klok hergoten.

Pas in de 19de eeuw volgen nieuwe grote herstellingswerken aan de kerk. In 1829-1830: de bouw van de doopkapel aan de ingang van de zuidelijke kruisbeuk. In 1839-1840 volgen herstellingswerken aan de toren en het plafonneren van de kerk. In 1850 wordt een nieuwe klok gegoten, die na het barsten in 1906 wordt vervangen door een nieuwe klok uit het atelier van A. Cansard Tellin uit Luxemburg. Deze wordt in beslag genomen door het Duitse leger in 1942 en in 1952 vervangen door drie nieuwe klokken.

In 1862 krijgt de oostingang van het kerkhof een nieuw ijzeren hek, gemaakt door Declerck-Bourguignon uit Brugge.

In 1885 laat pastoor Dewulf door architect Antoine Verbeke (Brugge) een plan opmaken voor de vergroting van de kerk om te voldoen aan het sterk gestegen inwonersaantal van Stalhille, met een historisch maximum van meer dan duizend parochianen. Er wordt een sacristie gebouwd ten zuiden van het hoofdkoor en tegen de oude viering wordt een nieuw éénbeukig schip opgetrokken. Deze werken werden goedgekeurd door de Koninklijke Commissie voor Monumenten en werden uitgevoerd door aannemer E. Sabbe (Brugge).

In 1931-1932 kreeg de sinds lang afgeknotte toren eindelijk een nieuwe torenspits naar ontwerp van architect Jozef Viérin (Brugge): de toren kreeg een nieuwe borstwering en een andere spits; de galmgaten werden heropgebouwd naar het model dat nog op de zuidwestkant was bewaard. Aansluitend werden de transeptvensters gerestaureerd en bouwde men een nieuwe koorkapel ten zuiden van het hoofdkoor, waarvoor de 19de-eeuwse sacristie en doopkapel werden afgebroken. In 1986 leidt architect F. Lanszweert (Aartrijke) herstellingswerken aan daken en goten; uitvoering door aannemer Desodt (Ieper). In 1986-1987 wordt de torenspits gestabiliseerd.

De vieringtoren bestaat uit drie zichtbare geledingen op een torenvoet met een vierkant grondplan dat binnenwerks 6,60 m zijde meet.

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte en opbouw

Oppervlakte zone: 4.059m²

Licht naar het noordoosten georiënteerde kerk met een complex grondplan, ontstaan door de talrijke wijzigingen die aan het oorspronkelijke vroeggotische kerkgebouw werden aangebracht. Kruisvormige plattegrond bestaande uit een naar verhouding kleine, éénbeukige benedenkerk, een transept met vieringtoren en drie vlak afgesloten koren waarvan het middenkoor dieper is.

Het gebouw bewaarde van zijn vroeggotische aanleg (ca. 1250) een gedeelte van de toren, het transept en de oostmuur van het middenkoor. In 1633 uitgebreid met een noordelijke zijkapel in laatgotische stijl. Een neogotische schip en sacristie uit 1886-1887 en een

zuidelijke kapel (zijkoor) en torenspits van 1931-1932. Door het kleine, smalle schip wordt het interieur van de kerk gekenmerkt door een aparte, moeilijk afleesbare ruimtewerking.

Mobilair. Prachtig historisch orgel gemaakt door Jacob van Eynde (leper) in 1715-1716. Wellicht afkomstig van het klooster van de Dominicanessen (Engelendale) uit Brugge.

Drie gebrandschilderde ramen in het hoogkoor gedateerd en gesigneerd 1907, Dobbelaere. Vier gebrandschilderde ramen in de westbeuk geplaatst in 1945-1955. Eiken biechtstoelen uit 18de en 19de eeuw. De 18de-eeuwse biechtstoelen zijn versierd met verfijnd classicistisch beeldhouwwerk.

18de-eeuwse eiken communiebank met eenvoudige classicistische ornamentiek.

Preekstoel die in 1632 werd vervaardigd (jaartal in klankbord). Versierd met renaissanceornamenten.

18de-eeuwse doopvont in hardsteen met een houten deksel.

Neogotische altaren, beelden (o.m. Mariabeeld van Cesar Dejonghe uit 1870) en kruisweg (1903).

Interessante schilderijencollectie:

17de-eeuws schilderij uit de school van Francken "Vlucht naar Egypte".

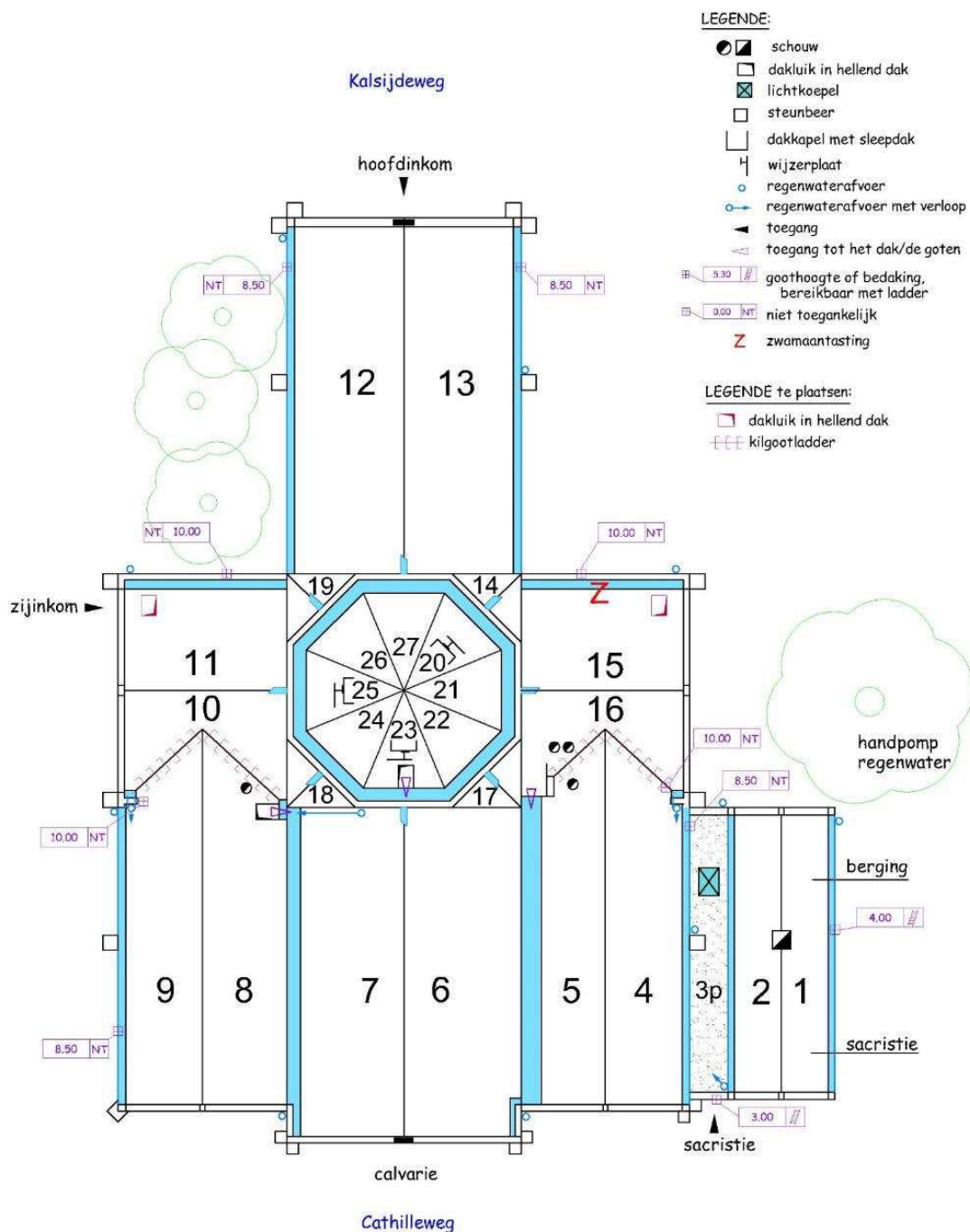
17de-eeuws doek van J. Gilson, "O.-L.-Vrouw-ter-Hemelopneming".

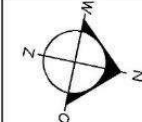
Schilderij van Jan Maes uit 1663, tafereel heiligen die Maria met kind vereren. "Prediking van Johannes de Doper in de woestijn", aangekocht bij kunstschilder Louis Beyaert (Brugge) in 1861 en vermoedelijk uitgevoerd door (de school van) Jacob van Yper.

De kerk is omringd door een volledig ommuurd kerkhof en is in principe niet uitbreidbaar.

Door het kleine, smalle schip wordt het interieur van de kerk gekenmerkt door een aparte, moeilijk afleesbare ruimtewerking.

Deelruimtes: bijkomende entiteiten mogelijk mits uitvoeren van werken tot compartimentering. Momenteel met een gordijn kan het achterste gedeelte, waar het orgel zich bevindt, worden afgesloten.

 monumentenwacht West-Vlaanderen APB	Object : Sint-Jan de Doperkerk	
Adres : Cathilleweg 105 8490 Stalhille (Jabbeke)	Plan : Dakenplan (Situatieschets)	
Dossiernr. : 50019	Tekenaar : Tracy Maenhout	
Datum : 19/09/2022		

Dakenplan Sint-Jan Baptist. Bron: Rapport Monumentenwacht West-Vlaanderen

Voorzieningen

Nutsvoorzieningen water, elektriciteit en gas zijn aanwezig.

Er is één toilet in de sacristie (niet publiek toegankelijk) plus aanrecht (gootsteen met kraan).

De verwarming in de sacristie: gaskachel, bergplaats bij sacristie: rechtstreekse elektrische verwarming. In de kerk zijn er als verwarming infrarood stralers. Er is geen keuken aanwezig.

De kerk is toegankelijk voor andersvaliden.

Het orgel is beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door de artistieke en historische waarde. Het is gemaakt door Jacob van Eynde (leper) in 1715-1716. Wellicht afkomstig van het klooster van de Dominicanessen (Engelendale) uit Brugge.

Bouwfysische toestand

De bouwfysische toestand is matig. In het verleden werd het gebouw regelmatig geïnspecteerd door Monumentenwacht West-Vlaanderen, de laatste inspectie dateert van 29 augustus 2022.

Er werd een beheersplan onroerend erfgoed opgemaakt in opdracht van de kerkfabriek Sint-Jan Baptist. Het beheersplan, dat een looptijd heeft van 24 jaar, werd op 08/03/2021 door de administrateur-generaal van het Agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurd. Om de beoogde beheersdoelstellingen uit het plan te bereiken worden op heden concrete onderhouds- en restauratiewerken aan de kerk uitgevoerd.

2.4.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De Sint-Jan-Baptistkerk is de parochiekerk van Stalhille en is gelegen in het middelpunt van het grondgebied van de gemeente. De kerk is bereikbaar via de Cathilleweg en de Kalsijdweg. De kerk ligt centraal langs de Cathilleweg, de hoofdstraat door het dorp en is omringd door een rechthoekig kerkhof.

Unieke ligging tussen Brugge en Oostende, op een korte afstand van de kust, op een knooppunt van fietswegen en dito routes o.a. de “Permeke achterna”-fietsroute en wandelwegen o.a. het “Nachtegaalpad”. Ten noorden van het kanaal Brugge – Oostende met tal van fietsroutes en de kanaalkorrel Stalhillebrug met aanlegsteiger en een restaurant. Bovendien zeer toegankelijk voor verkeer en toerisme in het algemeen.

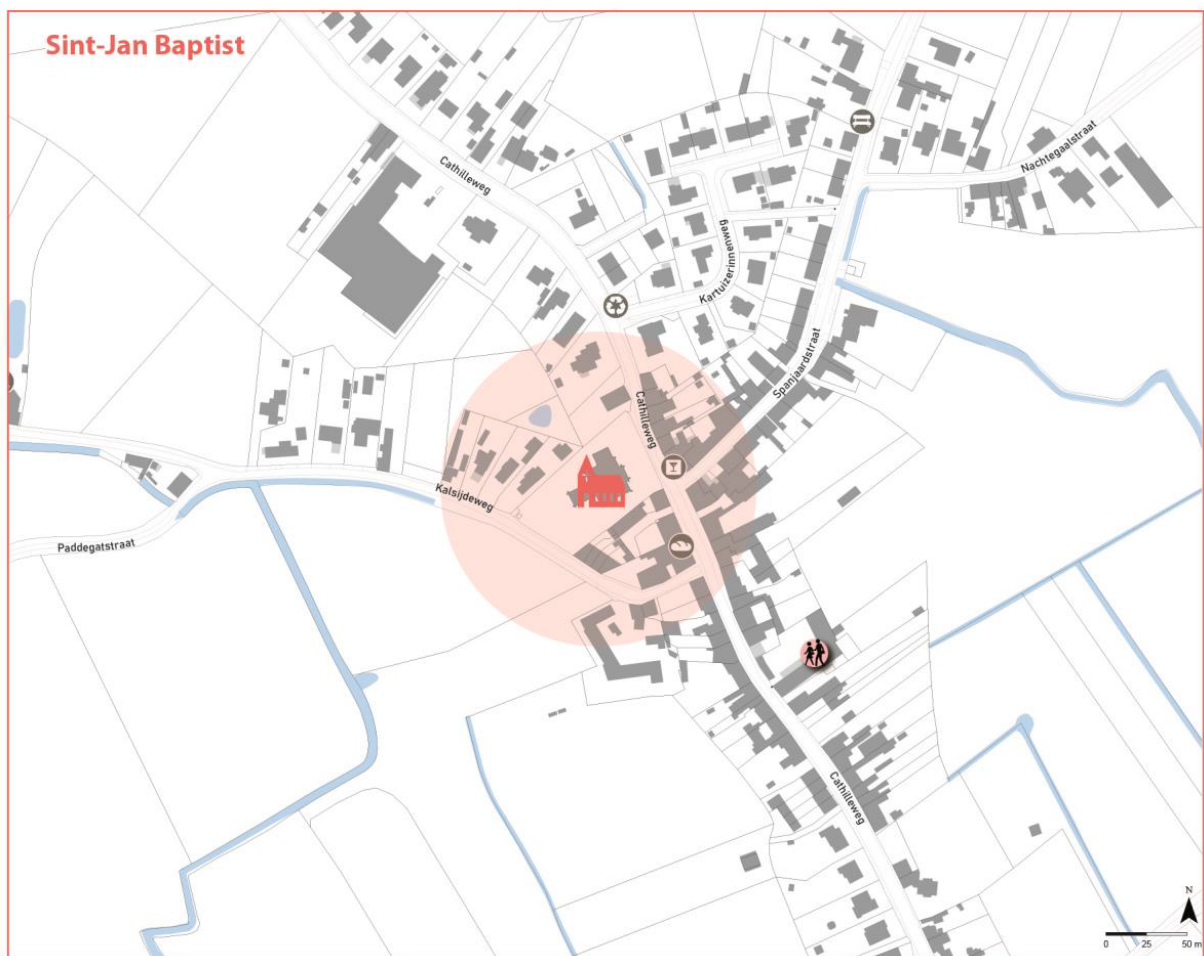
Rustieke ligging in het aantrekkelijk polderdorp Stalhille dat behoort tot de Oudlandpolders, wat het oudste gedeelte vormt van de polderstreek.

Eet- en praatcafé alsook een restaurant liggen in de schaduw van de kerk. B&B's beschikbaar in de onmiddellijke omgeving.

De nabijgelegen gemeentelijke gemeenschapszaal Swaenenburg bevindt zich in dezelfde straat (Cathilleweg 38) net als de dichtbijgelegen Vrije Basisschool 't Boompje.

Bron: <http://www.geopunt.be>

Bron: <http://www.geopunt.be>

Er is de bushalte Stalhille Dorp vlakbij de kerk. De halte wordt bediend door de lijn 39 Brugge – De Haan.

Deze lijn rijdt met een frequentie van 1 bus om het uur, zowel tijdens de week als tijdens het weekend.

2.4.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kerk wordt op heden occasioneel gebruikt voor weekendvieringen, doorgaans één keer per maand, op zaterdagavond, en voor doopselvieringen, vormselcatechese, huwelijken en uitvaarten.

De kerk wordt ook aangewend voor tentoonstellingen, concerten en muzikale optredens. Er is nationale en internationale belangstelling voor het beschermde Jacob Van Eynde-orgel in Stalhille, dat het enig gaaf bewaarde instrument van deze befaamde leperse orgelbouwer zou zijn.

De kerk is open tijdens de vieringen en op afspraak.

2.5. Parochiekerk Sint-Eligius in Snellegem

Parochiekerk Sint-Eligius – Romaanse kerk

Parochiekerk Sint-Eligius – Neogotische kerk

2.5.1. Identificatie

Naam: Parochiekerk Sint-Eligius

Geografische ligging

- Kerkeweg 1, 8490 Snellegem
- Provincie: West-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Brugge
- Dekenaat of Regio: decanaat Torhout-Gistel
- Parochie: Sint-Eligius

Eigenaar: gemeente Jabbeke

Bescherming(en)/vastgesteld

- Vastgesteld bouwkundig erfgoed op de Inventaris Onroerend Erfgoed Vlaanderen. Deze vaststelling is geldig sinds 14-05-2024.
- Omvat de aanduiding als beschermd monument 'Parochiekerk Sint-Eligius: toren en romaanse delen' Deze bescherming is geldig sinds 19-04-1937.
- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/88778>

2.5.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

De Sint-Eligiuskerk is de parochiekerk van Snellegem en bestaat uit een combinatie van een romaanse en een neogotische kerk. De neogotische basilicale kerk werd in 1892-1893 gebouwd naast de 12de-eeuwse romaanse kerk, wat een heel ongewone optie was in de 19de eeuw. Het was een ontwerp van architect Antonius Verbeke (Brugge), die door de westelijke oriëntering van de nieuwe kerk de inplanting op het bestaande perceel mogelijk maakte, met ingangsportaal gericht naar de Kerkeweg. De toren en oude gedeelten van de Sint-Eligiuskerk werden beschermd als monument bij K.B. van 19 april 1937, waarmee het één van de oudste beschermingen in België betreft.

De Sint-Eligiuskerk is gelegen op een hoekperceel van de Kerkeweg en de Ernegemweg, in de dorpskern van Snellegem. Snellegem is de oudste nederzetting langs de Brugse vlakte. Het was een Merovingisch kroondomein met als centrum van de fiscus "Het Oosthof", waar de vertegenwoordiger van het Merovingische gezag resideerde en van waaruit onder meer de belastingen werden geïnd. Onder de regering van koning Dagobert (629-639), die de missionering in de hand werkte, kwamen Sint-Elooi en zijn volgelingen naar deze streek. Waarschijnlijk in het midden van de 7de eeuw werd in Snellegem vlakbij de centrale hoeve van de fiscus een eerste houten kerkje gebouwd, gewijd aan Sint-Stefanus. Deze kerk is de fiscuskerk, wellicht de eerste kerk van de kustgouw Vlaanderen, moederkerk van vele kerken in de buurt.

De eerste vermelding van een kerkgebouw klimt op tot 941: in een schenkingsakte van graaf Arnulf de Eerste, gedaan aan de Sint-Pietersabdij van Gent, staat vermeld dat de abdij in het

bezit komt van de helft van de parochiekerk van Snellegem. In 1956-57 werden opgravingen verricht en werden de paalgaten van een driebeukige houten kerk teruggevonden.

Vermoedelijk in de loop van de 11de eeuw werd een eerste stenen kerk opgetrokken. Op het einde van de 11de eeuw krijgen bisschoppen en abdijen stilaan het patronaatschap over kerken. De kerk van Snellegem werd aan de abdij van Sint-Kwinten-op-de-Berg in Vermanesië geschonken. Deze monniken bouwden rond 1150 een romaanse kruiskerk, onder de aanroeping van Sint-Elooi, stichter van de oorspronkelijke kerk en in de 12de eeuw een belangrijke volksheliger. Het was een romaanse, basilicale driebeukige kerk met een rechthoekig koor. Verder in de 12de eeuw werd een kruisbeuk toegevoegd met een vieringtoren. De vierkante vieringtoren met een achthoekige klokkenverdieping is een karakteristiek element in de romaanse kerkenbouw in de kuststreek. Als belangrijkste bouw materiaal werd veldsteen gebruikt, aangevuld met tufsteen en bakstenen van een groot formaat. In 1489 werd de kerk gedeeltelijk vernield. In de 15de of 16de eeuw verving men het romaanse koor door een gotische koorpartij met drie altaren en een sacristie; de romaanse vieringbogen werden vervangen door gotische. In 1671 sloopte men de noordelijke zijbeuk van het schip en metselde men de doorgangen naar de middenbeuk dicht. In 1836 werden de laatste degelijke herstellingen aan de romaans-gotische kerk gedaan. De bouwvallige toestand van de kerk omstreeks het midden van de 19de eeuw vormde de aanleiding voor verschillende nieuwbouwplannen. Een sober neoromaans ontwerp van Pierre Nicolas Croquison uit 1862 werd door de Koninklijke Commissie voor Monumenten afgewezen.

Architect Antoine Verbeke (Brugge) ontwierp in 1887 een neogotische nieuwbouw, waarvoor de oude kerk volledig gesloopt moest worden. De Koninklijke Commissie voor Monumenten kon het behoud en de restauratie van het romaanse schip en de vieringtoren afdwingen. De rest van de kerk – het gotische koor, de kruisbeuk en de zuidelijke zijbeuk – werd gesloopt. De nieuwbouwkerk werd naar het westen georiënteerd om de toegang vanaf de Kerkeweg mogelijk te maken. Na de bouw van de neogotische kerk (1890-1892) werd het oude schip louter als berguimte gebruikt. De architecten Maurice en Luc Vermeersch (Brugge) werkten in 1968 een plan uit waarbij de neogotische kerk plaats zou ruimen voor een eigentijdse lage nieuwbouw met plat dak, waardoor de romaanse kerk opnieuw veel beter zichtbaar zou worden. Het ontwerp werd nooit gerealiseerd. Na bijna twintig jaar plannen maken, kon het romaanse gebouw uiteindelijk in 1992-1994 gerestaureerd worden. Het metselwerk werd zorgvuldig gerestaureerd en de scheibogen werden met glas gevuld. De gerestaureerde kerk werd op 1 oktober 1994 door de Brugse bisschop herwid.

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte en opbouw

Oppervlakte zone: 2.412m²

De toren en de romaanse delen van de kerk zijn als monument beschermd.

Romaanse kerk - De georiënteerde romaanse kerk bestaat uit de overgebleven oudste, 12de-eeuwse delen, namelijk een middenbeuk van vier traveeën met ten oosten de vieringtoren op vierkant grondplan. Vieringtoren van drie geledingen, die een vierkante basis heeft en ter hoogte van de tweede geleding overgaat in een achzijdige klokkentoren. De romaanse kerk kan bereikt worden via de neogotische kerk of via het kerkhof langs de achterzijde van de kerk.

Neogotische kerk – Hoge neogotische basilicale kerk in rode baksteenbouw op lage bakstenen plint, gevat onder leien bedaking. De kerk is naar het westen georiënteerd, om de mogelijkheid te bieden de kerk te betreden vanuit een oostportaal langs de Kerkeweg. Het grondplan ontvouwt een smal rechthoekig oostportaal, met aan zuidzijde een kleine achtzijdige traptoren, een driebeukig schip van vijf traveeën met vlakke afsluiting van de zijbeuken, en een koor van twee traveeën met een driezijdige afsluiting dat ten westen de middenbeuk afsluit. De neogotische kerk maakt de verbinding met de romaanse kerk door middel van één uitbouw ter hoogte van de derde travee in de noordelijke zijbeuk. In het oksel van het koor van de neogotische kerk werden een sacristie (aan de zuidkant) en berging (aan de noordkant) bijgebouwd, die van recentere datum zijn. Deze bergplaats omvat een hal, een toilet en een cuisinette.

Romaanse kerk - Het interieur van de romaanse kerk is zeer sober. De veldstenen wanden zijn wit geschilderd. Houten plafond, hardstenen vloer. In de vroeger als bergplaats dienende romaanse middenbeuk werden de belangrijkste zerken uit de kerk bijeengebracht, om daar als vloer te dienen.

Neogotische kerk - Sober neogotisch interieur, met witgeschilderde gestucte wanden, hardstenen vloer en bakstenen kruisribgewelven boven midden- en zijbeuken. Gezien de kerk bestaat uit twee delen, de neogotische en romaanse, die in verbinding staan met elkaar en elk een aparte ingang hebben, is deze kerk opdeelbaar. Gezien de neogotische kerk bovendien bestaat uit meerdere beuken is deze in principe ook opdeelbaar.

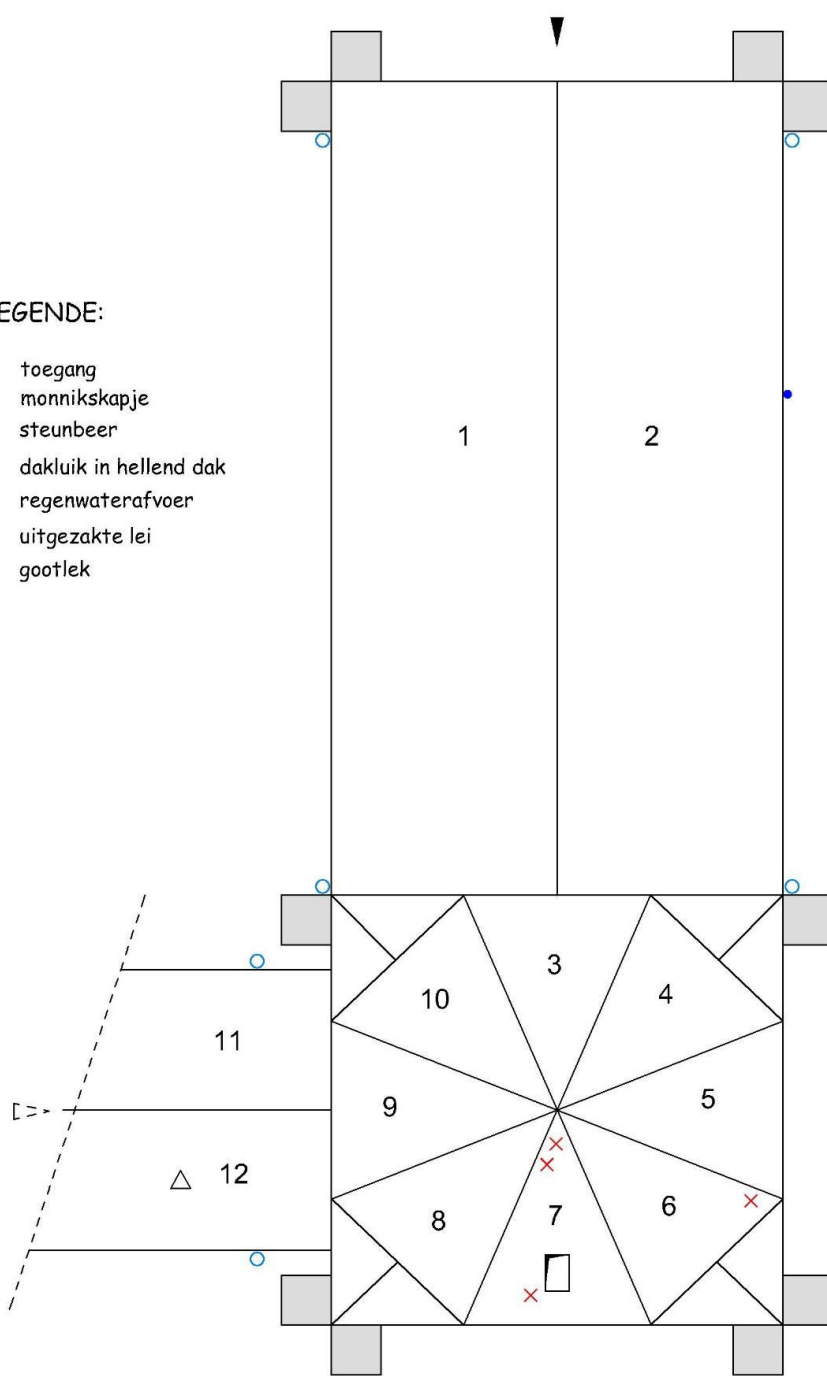
De kerkgebouwen worden omgeven door een ommuurd en met leibomen afgezoomd kerkhof. Op het kerkhof zijn talrijke hardstenen grafzerken aanwezig en elf gietijzeren grafkruisen. Er bevindt zich één groot familiegraf aan de noordzijde in de onmiddellijke omgeving van de ingang van het kerkhof.

De graven zijn gelegen aan de noord- en zuidkant van de kerk, niet aan de westkant. De kerk is met andere woorden eventueel enkel langs deze kant uitbreidbaar. Deze uitbreiding is evenwel sterk beperkt door de nabije scheidingsmuur met de aanpalende eigendom.

De kerk bestaat uit twee delen met meerdere beuken en aparte ingangen en is in principe opdeelbaar.

LEGENDE:

- ◄ toegang
- ▷ monnikskapje
- steunbeer
- dakluik in hellend dak
- regenwaterafvoer
- × uitgezakte lei
- gootlek

Kerkeweg

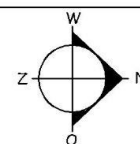
monumentenwacht
West-Vlaanderen APB

Object : Sint Eigiuskerk - Romaanse kerk

Adres : Kerkeweg 1
8490 Snellegem

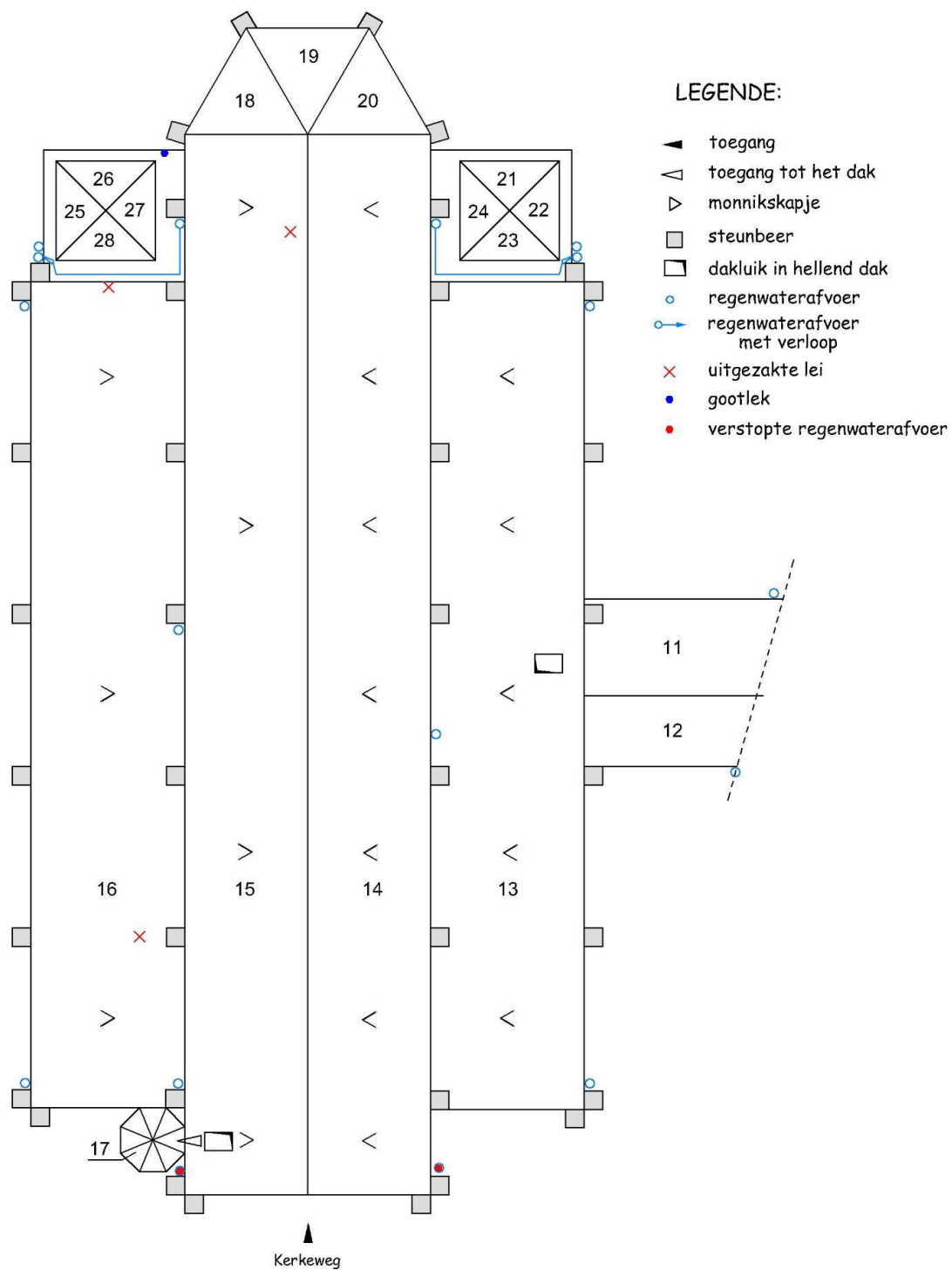
Plan : Dakenplan (Situatieschets)

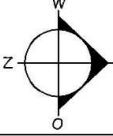
Dossiernr. : 50525

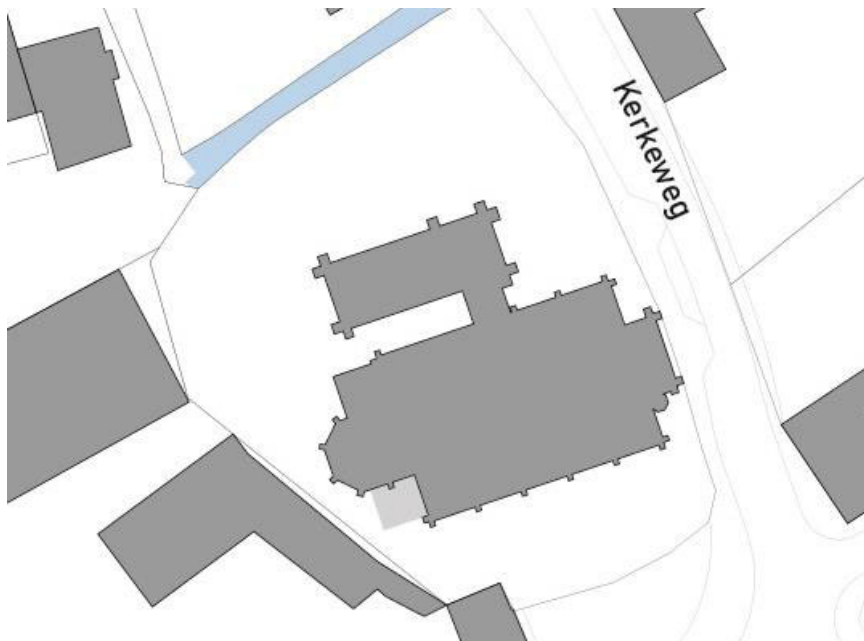
Datum : 29/09/2020

Dakenplan Sint-Eligius – Romaanse kerk. Bron: Rapport Monumentenwacht West-Vlaanderen

 monumentenwacht West-Vlaanderen APB	Object : Sint Eligiuskerk - Neogotische kerk Adres : Kerkeweg 1 8490 Snellegem Plan : Dakenplan (Situatieschets) Dossiernr. : 50524	 Datum : 29/09/2020
---	---	---

Dakenplan Sint-Eligius – Neogotische kerk. Bron: Rapport Monumentenwacht West-Vlaanderen

Bovenaanzicht Romaanse en Neogotische kerk. Bron: <http://www.geopunt.be>

Voorzieningen

In de romaanse kerk is er geen keuken of toilet aanwezig. Er is vloerverwarming en een bijkomende verwarming via de glasramen.

In de neogotische kerk is er in de berging een toilet en een cuisinette met spoelbak, aanrecht, frigo en bergkasten. De neogotische kerk wordt verwarmd met gasbranders. In beide kerken is er elektriciteit.

De kerk is toegankelijk voor mindervaliden. Indien nodig is er op aanvraag een mobiel hellend vlak ter beschikking.

Romaanse kerk - Het interieur van de romaanse kerk is zeer sober. De veldstenen wanden zijn wit geschilderd. Houten plafond, hardstenen vloer. In de vroeger als bergplaats dienende romaanse middenbeuk werden de belangrijkste zerken uit de kerk bijeengebracht, om daar als vloer te dienen.

Neogotische kerk - Sober neogotisch interieur, met witgeschilderde gestucte wanden, hardstenen vloer en bakstenen kruisribgewelven boven midden- en zijbeuken.

Mobilair. Hardstenen altaarblad, naar verluidt uit de 12de eeuw. Twee eikenhouten biechtstoelen die samengesteld werden uit verschillende oudere exemplaren. Eikenhouten communiebank uit 1653, 17de-eeuws houten beeld van Sint-Eligius. Kerk bezit één schilderij: 18de-eeuws schilderij van Christus aan het kruis. 18de-eeuwse marmeren doopvont met koperen deksel, 17de-eeuwse marmeren grafzerk. Orgel gebouwd in 1894 door "Ph. Forrest, Facteur d'orgues".

Bouwfysische toestand

De laatste restauratiefase van de romaanse kerk werd in 1994 afgerond. De restauratie van de neogotische kerk gebeurde in de periode van 1997 tot 2007. Het gebouw is bijgevolg in goede staat maar blijvend onderhoud aan daken, goten en afzaten is een belangrijk

aandachtspunt. De laatste inspecties van Monumentenwacht dateert van 24 en 29 september 2020.

2.5.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kerk ligt aan de oostrand van de dorpskern van Snellegem. Vlakbij de kerk zijn twee publieke parkings gelegen. Nabij de kerk bevindt zich de historische hoeve het Oosthof (thans restaurant) dat ook een beschermd monument is sinds 24 september 1963.

Tot de dorpskern behoort ook het voormalig klooster (Zuidmoere I) dat nu gebruikt wordt door het begeleidingscentrum Het Anker als internaat voor jongeren met een autismespectrumstoornis en een normale begaafdheid. Achter dit kloostergebouw bevindt zich de vrije basisschool de Loopbrug, afdeling Snellegem. In de buurt eveneens het gemeenschapscentrum De Schelpe, buitenschoolse kinderopvang en verenigingslokalen.

Bron: <http://www.geopunt.be>

Bron: <http://www.geopunt.be>

De halte Snellegem Dorp situeert zich nabij de kerk. De halte wordt enkel bediend door de lijn 311 Brugge – Gistel.

Hogere frequenties vinden we terug op de N367 op ca. 1,1 km van de kerk, bij de halte Snellegem Halfweghuis. Hier passeert de lijn 30 Brugge – Oostende. Deze kernnetlijn heeft een frequentie van 2 bussen per uur, ook op zaterdag en zondag.

2.5.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kerken worden op heden gebruikt voor de erediensten – per maand doorgaans gemiddeld twee à drie weekendvieringen op zaterdagavond en zondagochtend– en voor vormsels, huwelijken, uitvaardiensten en doopsels.

Misvieringen, uitvaarten en huwelijken gaan normaal gezien door in de neogotische kerk. Doopselvieringen gebeuren normaal gezien in de romaanse kerk. De romaanse kerk is zeer gegeerd voor uitvaarten en huwelijken in beperkte kring en bij aanvraag gaan deze dan ook daar door. Uitzonderlijk gebeurt ook een doopselviering in de neogotische kerk.

Op regelmatige basis worden de kerken ook gebruikt voor concerten, muzikale optredens, zangstonen, tentoonstellingen, voordrachten, bijeenkomsten van verenigingen en kleine recepties. De kerken zijn in regel dagelijks open. Er vinden regelmatig gidsbeurten plaats, vooral in de romaanse kerk.

3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE

3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie

Deelgemeente (en wijk)	Kerk	Toekomstvisie
Jabbeke	Parochiekerk Sint-Blasius	Valorisatie en nevenbestemming in de tijd, op langere termijn mogelijks nevenbestemming in de ruimte, en mogelijks aanduiding als hoofdkerk voor de eredienst
Zerkegem	Parochiekerk Sint-Vedastus	Valorisatie en nevenbestemming in de tijd, op termijn is ontwijding en herbestemming een te overwegen optie
Varsenare	Parochiekerk Sint-Mauritius	Valorisatie en nevenbestemming in de tijd, op langere termijn mogelijks aanduiding als hoofdkerk voor de eredienst
Stalhille	Parochiekerk Sint-Jan Baptist	Valorisatie en nevenbestemming in de tijd, op termijn is ontwijding en herbestemming een realistische optie
Snellegem	Parochiekerk Sint-Eligius	Valorisatie en nevenbestemming in de tijd, op langere termijn mogelijks nevenbestemming in de ruimte, ontwijding en herbestemming een te overwegen optie

De samenwerking tussen de parochies binnen de Federatie Jabbeke heeft geleid tot een vernieuwde aanpak van de liturgische diensten, met de nadruk op flexibiliteit en maatwerk. Er wordt nauwgezet gekeken naar de meest geschikte regeling voor iedere viering en gebeurtenis, met aandacht voor de behoeften van de gemeenschap en de specifieke kenmerken van elke kerk.

Op heden worden de kerkgebouwen voornamelijk gebruikt voor de eredienst, maar er wordt steeds meer aandacht besteed aan valorisatie. Dit houdt in dat de kerken niet enkel als plaats voor de liturgie dienen, maar ook als ruimte voor culturele, toeristische en andere maatschappelijke activiteiten, zoals concerten, evenementen tentoonstellingen, ...

De Sint-Blasiuskerk, Sint-Vedastuskerk, Sint-Mauritiuskerk, Sint-Jan Baptistkerk en Sint-Eligiuskerk hebben allen verschillende vormen van gebruik en valorisatie die verder kunnen worden uitgebouwd.

In de toekomst wil de gemeente de inzet op valorisatie verder intensiveren, met speciale aandacht voor de nevenbestemming van de kerken, zowel in de tijd als in de ruimte. Dit zou bijvoorbeeld kunnen betekenen dat er nieuwe activiteiten of initiatieven plaatsvinden die het gebruik van de kerkgebouwen ondersteunen en versterken, zonder afbreuk te doen aan hun religieuze functie. Een flexibele invulling die de waarde van de gebouwen onderstreept, en die het karakter van het kerkgebouw als plaats van ontmoeting en bouwkundig herkenningspunt in de dorpskern behouden.

Er is regelmatig overleg tussen de gemeente en het centraal kerkbestuur over dit onderwerp. Dit overleg, samen met inzichten uit het pastoraal plan, werd positief geëvalueerd en heeft aangetoond dat de visies gedeeld worden, en dat een volledige herbestemming van enkele kerken zeker een optie is die serieus overwogen wordt. Een interne werkgroep is momenteel bezig met dit onderwerp en denkt actief na over de toekomst.

In dit kader zou de Sint-Jan Baptistkerk in Stalhille een logische eerste keuze zijn voor herbestemming, gezien het afnemende aantal vieringen daar. Daarnaast wordt de Sint-Eligiuskerk in Snellegem beschouwd voor nevenbestemming in de ruimte, aangezien het hier gaat om twee aparte kerken die goed geschikt zouden kunnen zijn voor deze invulling, gelet dat beide kerken met minimale ingrepen volledig van elkaar gescheiden zouden kunnen blijven. Bijkomend voordeel dat deze kerk biedt als een herbestemming op termijn wordt gerealiseerd, is de ruime parkeergelegenheid in de omgeving, wat de toegankelijkheid vergroot.

Uit het pastoraal plan blijkt dat de toekomstvisie is om op termijn naar één hoofdkerk te gaan – een visie die ook door de gemeente positief wordt geëvalueerd.

Voor deze functie lijken de Sint-Blasiuskerk in Jabbeke en de Sint-Mauritiuskerk in Varsenare de meest logische keuzes, gezien hun centrale rol en het aanwezige aantal vieringen en bezoekers. Een concrete, weloverwogen beslissing in deze dient nog gemaakt te worden, in overleg met alle belanghebbenden en ondersteund door een gedeeld gedragen toekomstvisie.

Het centraal kerkbestuur en de kerkfabrieken staan open voor deze voorstellen en zullen elke aanvraag zorgvuldig afwegen. Er is daarnaast regelmatig overleg en communicatie met het gemeentebestuur om te zorgen voor een transparant en open proces rondom mogelijke aanpassingen, valorisatie-initiatieven en kansen voor de toekomst. Alle betrokken partijen zetten zich in voor een duidelijke en constructieve samenwerking om de toekomst van de kerkgebouwen gezamenlijk vorm te geven.

3.2. Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht

De kerkgebouwen binnen de Federatie Jabbeke zijn van groot belang voor de gemeenschap, zowel op religieus als op cultureel vlak. Door de veranderende behoeften en afname van het aantal vieringen, is het van belang dat er actief nagedacht wordt over de toekomst van deze gebouwen. De gemeente Jabbeke, in samenwerking met het centraal kerkbestuur, heeft besloten om een structureel plan van aanpak te ontwikkelen waarin valorisatie, nevenbestemming en eventueel herbestemming van de kerken centraal staan.

Op dit moment wordt het gebruik van de kerkgebouwen hoofdzakelijk ingevuld door liturgische diensten. Echter, er is een groeiend besef van de waarde die deze gebouwen kunnen bieden voor de bredere gemeenschap.

De gemeente heeft de ambitie om de kerken in de toekomst breder te valoriseren, zowel qua gebruik in de tijd (door het organiseren van nevenactiviteiten) als qua ruimte (door het inzetten van de gebouwen voor andere functies zonder hun religieuze karakter te schaden). Dit zou onder meer culturele activiteiten, erfgoedevenementen, toerisme, en andere maatschappelijke initiatieven kunnen omvatten.

Om de kerken optimaal te benutten, wil de gemeente een gefaseerd plan ontwikkelen. Dit plan richt zich enerzijds op het behoud van de religieuze functie van de kerken, terwijl anderzijds wordt ingezet op meer veelzijdig gebruik:

- Valorisatie in de tijd: Dit betreft het gebruik van de kerkgebouwen voor niet-liturgische activiteiten zoals concerten, tentoonstellingen, evenementen met een sociaal karakter, en toeristische initiatieven. Dit draagt niet alleen bij aan de instandhouding van de gebouwen, maar ook aan het versterken van hun culturele waarde.
- Valorisatie in de ruimte: Dit houdt in dat de kerken flexibel ingezet kunnen worden voor andere functies die de gemeenschap ondersteunen, zoals vergaderingen, workshops, educatieve activiteiten of evenementen die niet direct liturgisch van aard zijn. Hierbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan het inrichten van een afsluitbare secretariaatsruimte voor de kerkfabriek in het kerkgebouw zelf.

Ook volledige herbestemming van enkele van de kerkgebouwen is een piste die zal worden overwogen. Uit eerdere overlegmomenten bleek dat deze optie voor alle belanghebbenden zeker bespreekbaar blijft.

Er is regelmatig overleg tussen de gemeente en het centraal kerkbestuur over de toekomst van de kerkgebouwen. Dit overleg heeft aangetoond dat de visies gedeeld worden, en dat herbestemming van enkele kerken een optie is die zeker overwogen moet worden. Een interne werkgroep is momenteel actief bezig met dit proces en denkt na over welke kerken het beste geschikt zouden zijn voor herbestemming.

De belangrijkste overwegingen voor herbestemming en nevenbestemming in de ruimte zijn als volgt:

- Sint-Jan Baptistkerk, Stalhille: Door de afname van het aantal vieringen in Stalhille lijkt dit een logische eerste keuze voor herbestemming. De mogelijkheid bestaat om de ruimte voor andere functies in te zetten, zonder de identiteit van het gebouw aan te tasten.
- Sint-Eligiuskerk, Snellegem: Aangezien het hier in principe om twee aparte kerken gaat, zou dit gebouw zich uitstekend kunnen lenen voor nevenbestemming in de ruimte. Dit biedt kansen voor flexibele gebruiksmogelijkheden voor verschillende activiteiten en evenementen. Daarnaast heeft de kerk in Snellegem het voordeel van een ruime parkeergelegenheid, wat de toegankelijkheid vergroot voor bredere activiteiten. Hier wordt ook serieus nagedacht over de mogelijkheden van herbestemming.
- Sint-Blasiuskerk, Jabbeke en Sint-Mauritiuskerk, Varsenare: Deze twee kerken lijken de meest logische keuzes voor het behoud van de hoofdkerkfunctie, gezien hun centrale rol en het relatief hoge aantal vieringen die daar plaatsvinden. Ook voor deze kerkgebouwen wordt naast de liturgische functie reeds actief ingezet op valorisatie en nevenbestemming in de tijd.

De gemeente heeft een interne werkgroep samengesteld met vertegenwoordigers uit verschillende diensten, waaronder erfgoed, patrimonium, en omgeving. Deze werkgroep heeft als taak om alle aspecten van de toekomstvisie te onderzoeken en de mogelijkheden voor valorisatie en nevenbestemming te concretiseren.

Naast de interne werkgroep zal de gemeente zich laten bijstaan door externe experts, waaronder PARCUM, het expertisecentrum voor kerkelijk erfgoed. PARCUM zal adviseren over de haalbaarheid van verschillende scenario's en de wijze waarop de kerken op een verantwoorde en duurzame manier kunnen worden herbestemd of gevaloriseerd.

In een eerste fase dient een grondige inventarisatie plaats te vinden van de huidige staat van de kerkgebouwen (en eventueel de begraafplaatsen), hun erfgoedwaarde, en de mogelijke gebruiksmogelijkheden. De werkgroep zal in overleg met de betrokken partijen (kerkbesturen, gemeentebestuur, externe experts) de verschillende opties onderzoeken.

Gebaseerd op de uitkomsten van de inventarisatie zal een gedetailleerd plan van aanpak worden opgesteld, waarin de prioriteiten worden vastgesteld en de benodigde stappen worden uitgezet voor de valorisatie en mogelijke herbestemming van de kerken.

Eens er concrete plannen tot herbestemming zijn, zal de implementatie beginnen. Dit zal gepaard gaan met regelmatige evaluaties om te zorgen dat de doelstellingen behaald worden en de kerken op een verantwoorde manier worden gebruikt en onderhouden.

Het succes van dit plan is afhankelijk van een open en transparante communicatie tussen alle betrokken partijen. De gemeente zal regelmatig in overleg blijven met het centraal kerkbestuur, de kerkfabrieken, en de gemeenschap om te zorgen voor een breed draagvlak voor de voorgestelde maatregelen. Ook zal er actief gecommuniceerd worden met de inwoners van de gemeente Jabbeke over de voortgang van het plan en de mogelijkheden voor betrokkenheid.

Dit plan van aanpak biedt een concrete en gedetailleerde route voor de toekomst van de kerkgebouwen in de Federatie Jabbeke. Door valorisatie en nevenbestemming als kernpunten te nemen, wordt het erfgoed van de kerken bewaard en tegelijkertijd hun rol in

de gemeenschap versterkt. De gemeente, in samenwerking met het centraal kerkbestuur, de kerkfabrieken en externe experts, zet in op een zorgvuldige en verantwoorde invulling van de toekomst van deze gebouwen.

BESLUIT

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van het jaarlijks overleg tussen het centraal kerkbestuur en de gemeente na te gaan of het plan nog actueel is en of wijzigingen noodzakelijk zijn. Indien wijzigingen nodig zijn, worden ze opgenomen in een addendum aan dit kerkenbeleidsplan na goedkeuring door de bisschop en door de gemeenteraad. Dit principe is toe te passen bij de start van elke nieuwe legislatuur. Volgens het Eredienstendecreet dat in werking treedt vanaf 1 januari 2025 moet elk kerkenbeleidsplan de eerste zes maanden van elke nieuwe legislatuur vernieuwd of herbevestigd worden.

BIBLIOGRAFIE

- <https://www.kerkeninvlaanderen.be>
- www.kerknet.be
- beeldbank.onroenderfgoed.be

- Agentschap Onroerend Erfgoed: Parochiekerk Sint-Blasius [online]
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/88727>
- Agentschap Onroerend Erfgoed: Parochiekerk Sint-Vedastus [online]
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/88847>
- Agentschap Onroerend Erfgoed: Parochiekerk Sint-Jan Baptist [online]
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/88800>
- Agentschap Onroerend Erfgoed: Parochiekerk Sint-Mauritius met kerkhof [online]
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/88873>
- Agentschap Onroerend Erfgoed: Parochiekerk Sint-Eligius [online]
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/88778>

- Kerkfabriek Sint-Blasius, Basisfiche Parochiekerk Sint-Blasius
- Kerkfabriek Sint-Vedastus, Basisfiche Parochiekerk Sint-Vedastus
- Kerkfabriek Sint-Mauritius, Basisfiche Parochiekerk Sint-Mauritius
- Kerkfabriek Sint-Jan Baptist, Basisfiche Parochiekerk Sint-Jan Baptist
- Kerkfabriek Sint-Eligius, Basisfiche Parochiekerk Sint-Eligius

- Monumentenwacht West-Vlaanderen vzw, Rapport Monumentenwacht Parochiekerk Sint-Blasius, 2022
- Monumentenwacht West-Vlaanderen vzw, Rapport Monumentenwacht Parochiekerk Sint-Mauritius, 2019
- Monumentenwacht West-Vlaanderen vzw, Rapport Monumentenwacht Parochiekerk Sint-Eligius: romaanse kerk, 2020
- Monumentenwacht West-Vlaanderen vzw, Rapport Monumentenwacht Parochiekerk Sint-Eligius: neogotische kerk, 2020
- Monumentenwacht West-Vlaanderen vzw, Rapport Monumentenwacht Parochiekerk Sint-Vedastus, 2021
- Monumentenwacht West-Vlaanderen vzw, Rapport Monumentenwacht Parochiekerk Sint-Jan Baptist, 2022

- Gemeente Jabbeke, archiefdienst
- Gemeente Jabbeke, Sint-Blasiuskerk in het nieuw, gemeentelijk infoblad, januari 2009
- Gemeente Jabbeke, Internationale aandacht orgel kerk Stalhille, gemeentelijk infoblad 4/11/2019
(<https://www.jabbeke.be/Details.aspx?detail=29159>)

Brugge, 10 juni 2025

Aan de gemeente Jabbeke
Dorpsstraat 3
8490 Jabbeke

Geachte burgermeester,
Geachte schepenen,

Betreft : actualisering kerkenbeleidsplan Jabbeke
goedkeuring door het erkend representatief orgaan
uw mail van 28 mei 2025 met contactpersoon Milan De Coninck

Het door de gemeente Jabbeke aan het bisdom Brugge overgemaakte geactualiseerd kerkenbeleidsplan Jabbeke werd voorgelegd aan de bijeenkomst van de beleidsploeg van het bisdom Brugge van 6 juni 2025.

Het voorgelegde geactualiseerd kerkenbeleidsplan voorziet voor de 5 parochiekerken in de gemeente Jabbeke op heden in gebruik eredienst met inzet op valorisatie.

De diocesane beleidsploeg heeft geen bezwaren bij het voorgelegde geactualiseerde kerkenbeleidsplan en de daarin opgenomen visie op het gebruik en de functie voor de 5 parochiekerken in de gemeente Jabbeke.

In het kerkenbeleidsplan is sprake van mogelijke toekomstige opportuniteiten inzake neven- of herbestemming van de kerkgebouwen.

Wanneer dergelijke opportuniteit zich voordoet, dient de vraag officieel gesteld te worden aan het bisdom en op dat moment zal de situatie in concreto beoordeeld worden overeenkomstig de richtlijnen van de Vlaamse bisschoppen.

Na de bespreking in de beleidsploeg verleent monseigneur Lode Aerts, bisschop van Brugge, in zijn hoedanigheid van erkend representatief orgaan goedkeuring aan het geactualiseerde kerkenbeleidsplan Jabbeke.

Gelieve het centraal kerkbestuur, de pastoraal verantwoordelijken en de kerkfabrieken van deze goedkeuring op de hoogte te brengen.

Eventuele wijzigingen aan dit kerkenbeleidsplan dienen opnieuw ter goedkeuring aan de bisschop van Brugge voorgelegd te worden.

In opdracht voor monseigneur Lode Aerts,

Bart Vercauteren
Bisschoppelijk gedelegeerde

Bisdom Brugge – dienst kerkfabrieken

